TESTUL DE FRUSTRARE AL LUI ROSENZWEIG
FORMA PENTRU ADULȚI
ADAPTAT DE P. PICHOT ŞI S. DANJOU

INTRODUCERE

Testul de frustrare al lui Rosenzweig "Picture Association for Assesing Reactions to Frustration" (pe scurt "Picture Frustration Study" sau Testul P.F. este un procedeu proiectiv restrâns destinat să releve tipurile de reacții la situațiile "stresses" ale vieții curente. Baza sa teoretică este o teorie generală a frustrării, dezvoltată de Rosenzweig în 1934 şi cuprinsă în cadrul psihanalizei experimentale. Este deci necesar, înainte de a studia însăşi proba, standardizarea sa, etalonajul său şi interpretarea sa, să amintim în linii generale teoria care stă la baza acestui test.

I.

TEORIA GENERALĂ A FRUSTRĂRII

După Rosenzweig "Teoria frustrării este o încercare de a da o expresie corectă punctului de vedere – organicist – în psihologie-biologie. Ea furnizează o reformulare a conceptelor psihanalitice, ținând seama de posibilitățile experimentale.

Conform acestei teorii există 3 nivele de apărare psihobiologică a organismului:

a.Nivelul celular sau imunologic – bazat pe acțiunea fagocitelor, anticorpilor, a pielii, etc. acest nivel priveşte apărarea organismului împotriva agenților infecțioşi.

b.Nivelul autonom sau de urgență – se referă după concepțiile lui Connon, la apărarea organismului în ansamblu împotriva agresiunilor fizice în general. Din punct de vedere psihologic, nivelul autonom corespunde fricii, durerii şi "tulburării". Fiziologic, el este reflectat de modificările biologice ale "stressului" aşa cum sunt ele descrise de H. Selye.

c.Nivelul superior cortical sau de apărare a Eului – ce apără personalitatea împotriva agresiunilor psihologice. La acest nivel se referă în mod esențial teoria frustrării. Trebuie totuşi notat că în acestea se sensul larg terapia frustrării acoperă toate cele trei nivele şi că acestea se întrepătrund. De exemplu, Rosenzweig indică că seria de stări psihologice: durere – frică – anxietate, deşi paralelă cu cele trei nivele, prezintă suprapuneri cu acestea, durerea corespunde în acelaşi timp şi primului nivel şi celui de-al doilea, frica celui de-al doilea şi celui de-al treilea, anxietatea în principal numai celui de-al treilea.

1.DEFINIREA FRUSTRĂRII

Există o frustrare de fiecare dată când organismul întâlneşte un obstacol sau o obstrucție mai mult sau mai puțin de netrecut pe drumul care conduce la satisfacerea unei nevoi vitale oarecare. Se numeşte "stress" situația stimul care constituie acest obstacol. Prejudiciul suferit de organism, corespunzător acestui "stress" poate fi conceput ca o creştere a tensiunii. Se disting două tipuri de frustrări:

a)Frustrarea primară sau privațiunea. Ea se caracterizează prin tensiune şi nesatisfacție datorită absenței din situația finală necesară potolirii acestei necesități active. Foamea cauzată de un simplu interval scurs de la ultima masă este o ilustrare simplă a frustrării primare.

b)Frustrarea secundară. Ea se caracterizează prin prezența unor obstacole sau obstrucții pe drumul care conduce la satisfacerea unei necesități. Aşa cum se vede, definiția dată la început se referă mai ales la frustrarea secundară. Asupra acestui tip de frustrare s-au concentrat majoritatea studiilor experimentale, de asemenea şi testul Rosenzweig vizează tot acest tip de frustrare. Pentru a relua primul exemplu vom vorbi despre o frustrare secundară dacă individul căruia îi este foame este împiedicat să ia masa de un vizitator inoportun. În acest caz vizitatorul constituie stress-ul.

Trebuie remarcat că absența unei clasificări satisfăcătoare a diferitelor necesități nu constituie un obstacol în studierea frustrării. Rosenzweig admite chiar că probabil studiul frustrării, va putea constitui un punct de plecare în clasificarea acestor necesități.

2.DEFINIȚIA DIFERITELOR TIPURI DE STRESS

Stressurile pot fi clasificate după 2 criterii: I. pe de o parte în active şi pasive şi pe de altă parte în II. interne şi externe.

I. Un stress este considerat “pasiv” dacă el este constituit de un obstacol insensibil fără ca acest obstacol să fie prin el însuşi ameninţător. Stress-ul este numit “activ” dacă, dincolo de caracterul insensibil al stress-ului pasiv, el este periculos prin el însuşi. Stress-ul activ este deci o situație care produce atât insatisfacție cât şi primejdie.

II. Stress-ul este numit “extern” dacă se referă la un obstacol situat în afara individului şi “intern” dacă se referă la un obstacol situat în interiorul individului. Combinarea celor 2 criterii permite deci să se distingă 4 tipuri de stress:

a.Stress pasiv extern – de exemplu o uşă închisă a unei cămări de alimente a cărei chei individul înfometat nu o are.

b.Stress activ extern – de exemplu un polițist care barează drumul unui individ înfometat şi dezarmat spre locul unde se găseşte hrana.

c.Stress pasiv intern – el implică neputința individului. Un exemplu găsim în psihologia adleriană.

d.Strees activ intern – acest tip este la originea conflictelor studiate mai ales de psihanaliza freudiană. Conflictul în forma sa clasică rezultă din întâlnirea dintre o necesitate şi alta, de tendințe opuse şi de intensități egale şi constituie stress-ul activ intern.

3.REACȚII LA FRUSTRARE

Reacțiile de frustrare pot fi studiate sub 3 perspective principale diferite

a.Tipuri de reacții urmând economia necesităților frustrate. Se disting 2 tipuri principale:

1.Reacții de persistență a necesității. Acest tip nu vizează decât destinul necesității segmentare frustrate. El survin contant după orice frustrare. Corespunde în mod grosier stress-ului pasiv.

Au un scop mai limitat decât reacțiile de apărare a eului, aceste reacții au ca scop să satisfacă necesitatea specifică frustrată printr-un fel sau altul. Natura lor este ilustrată prin concepte psihanalitice de sublimare şi de conversiune.

2.Reacții de apărare a eului. Acest tip vizează destinul personalității în întregime. El nu intervine decât în condiții speciale de amenințare a eului. Corespunde în mod grosier stress-ului activ. Deşi în comportamentul curent reacția de frustrare se manifestă prin cele 2 tipuri amintite, există cazuri în care unul din tipuri se întâlneşte în stare pură; pe de o altă parte această distincție are o mare importanță teoretică.

Rosenzweig, încă din 1934 a propus o divizare a reacțiilor de apărare a eului în 3 grupe. Această divizare stă la baza interpretării testului P.F.

a.Răspunsuri extrapunitive. Acestea sunt răspunsurile în care individul atribuie în mod agresiv frustrarea unor persoane sau lucruri exterioare. Emoțiile asociate răspunsurilor extrapunitive sunt frica şi iritarea. Într-un oarecare număr de cazuri, agresiunea este mai întâi inhibată, apoi îşi găseşte în mod indirect expresia, răspunzând mecanismului analitic al proiecției. Acest tip de extrapunitivitate patologică proiectivă este ilustrat de paranoici.

b.Răspunsuri intrapunitive. Acestea sunt răspunsurile în care individul atribuie în mod agresiv frustrarea lui însuşi. Emoțiile asociate răspunsurilor intrapunitive sunt culpabilitatea şi remuşcarea. Mecanismele psihanalitice care-I corespund sunt deplasarea si izolarea. Aspectul patologic al răspunsurilor intrapunitive este ilustrat de psihastenie, în particular prin comportamente obsesionale.

c.Răspunsuri impunitive. Ele diferă de cele precedente prin faptul că agresiunea apare ca forță generatoare. Există o încercare de a formula un reproş fie la adresa altora, fie la propria adresă şi de a privi situația frustrantă într-un mod conciliator. Mecanismul psihanalitic corespunzător este represia. Aspectul patologic este reprezentat prin diferitele manifestări isterice.

b.Tipuri de reacții după rectitudinea lor. Această perspectivă permite vizarea diverselor reacții repartizându-le într-un mod continuu între 2 extreme:

1.Reacții directe, în care răspunsul este în mod îngustat adaptat situației frustrante, în prelungirea necesității inițiale.

2.Reacții indirecte, în care răspunsul este mai mult sau mai puțin substitutiv şi la maximum intră în domeniul simbolismului.

c.Tipuri de reacții după caracterul lor mai mult sau mai puțin adecvat. Orice reacție la frustrare, cercetată dintr-un punct de vedere biologic este adaptativă. Organismul caută în toate cazurile să-şi restaureze funcționarea sa integrală restabilindu-şi echilibrul. Dacă se studiază problema în planul temporal, se poate spune că reacțiile sunt adecvate în măsura în care ele reprezintă tendințe progresive mai mult decât retrogresive ale personalității. Exemplu: răspunsurile care tind să lege subiectul de trecutul său sau să-l interfereze cu reacțiile ulterioare, sunt mai puțin adecvate decât răspunsurile care lasă subiectul liber să rezolve o situație nouă, când aceasta va surveni. Practic se poate defini cu o oarecare precizie acest caracter pentru răspunsurile de persistență a necesității şi răspunsurile de apărare a eului.

1.Răspunsurile de persistență a necesității. Două tipuri extreme ale necesității pot fi diferite.

a.Persistență adaptativă. Comportamentul persistă în linie dreaptă spre scopul său, în ciuda obstacolelor.

b.Persistență neadaptativă. Comportamentul este repetat indefinit şi stupid.

2.Răspunsurile de apărare a eului.

a.Răspunsurile adaptative. Răspunsul este justificat de condițiile existente, de exemplu un individ neprezentând aptitudini necesare eşuează într-o activitate întreprinsă. Dacă el se acuză de eşecul său, răspunsul este adaptativ.

b.Răspunsurile neadaptative. Răspunsul nu este justificat de condițiile existente, de exemplu, cel care se scuză de un eşec datorat altor persoane, are un răspuns neadaptativ.

4.TOLERANȚA LA FRUSTRARE (REZISTENȚA)

Ea se defineşte prin aptitudinea unui individ de a suporta o frustrare, fără pierderea adaptării sale psiho-biologice, adică fără a face apel la modalități de răspunsuri neadecvate. Această concepție este o apropiere de noțiunea de energie adaptativă a lui Selye. Conceptul de rezistență la frustrare trebuie apropiat de alte 2 principii psihanalitice:

1.– Principiul plăcerii şi al realității. La copilul mic principiul plăcerii, singur în cauză, implică satisfacerea imediată a oricărei dorințe. Puțin câte puțin, individul ia contact cu realitatea şi comportamentul său ține seama şi de consecințele îndepărtate posibile şi de satisfacția imediată. Această noțiune esențială de a retarda satisfacția este implicată în conceptul de rezistență la frustrare.

2.– Principiul slăbiciunii eului. Principiul plăcerii este în joc, din punct de vedere psihanalitic, dacă subiectul adoptă reacții neadecvate de apărare a eului, căci aceste reacții sunt mijloace de a proteja personalitatea de neplăceri asociate frustrării. În măsura în care numai un eu slab are nevoie de a se apăra prin metode atât de inadecvate, conceptul analitic de slăbiciune a eului apare evident în raport cu noțiunea de rezistență la frustrare. Conceptul de rezistență la frustrare are 2 avantaje față de conceptele discutate mai sus: 1. În primul rând el poate fi exprimat sub o formă cantitativă; 2. În al doilea rând implică existența diferențelor individuale în ceea ce priveşte diferitele praguri de rezistență la frustrare. Aceste praguri pot fi urmărite a) pe de o parte după gravitatea stress-ului (există pentru fiecare subiect o zonă cuprinsă între 2 intensități ale stress-ului în care răspunsul subiectului la frustrare este adecvat); b) pe de altă parte, se poate admite existența diferențelor în gradul de rezistență la frustrare, în conformitate cu diferitele aspecte ale aceleiaşi personalități. Aceste zone de rezistență la frustrare ar corespunde “complexelor” doctrinei psihanalitice. Subiecții nevrotici şi psihotici ar fi, din acest punct de

vedere, subiecți care au zone de rezistență coborâte, numeroase, care eventual se acoperă unele pe altele, în timp ce subiectul normal ar fi caracterizat printr-un grad general înalt de rezistență la frustrare.

Această capacitate de rezistență la frustrare implică evident existența unui proces inhibitor, deoarece frustrarea este însoțită de o creştere a tensiunii şi satisfacția unei descărcări de tensiune. Inhibiția de la baza rezistenței la frustrare ar depinde de capacitatea de a susține această tensiune şi de a evita descărcarea ei.

Este de notat faptul că conceptul de rezistență la frustrare are implicații în sfera intelectuală. În acelaşi mod ca şi în sfera afectivă rezistența la frustrare implică capacitatea de a refuza o satisfacție imediată, la fel şi în sfera intelectuală, după Hunt, gândirea simbolică sau abstractă ar implica capacitatea organismului de a reține diferite impresii, după ce stimulul a fost înlăturat şi de a răspunde într-un mod selectiv după un oarecare timp. Prin acest mijloc gândirea se poate ridica din planul concret imediat la planul abstract, simbolic sau conceptual. În ambele cazuri există o oarecare capacitate de a nu răspunde imediat. Această capacitate în cele 2 cazuri se dezvoltă odată cu maturizarea. În această perspectivă, opera lui Goldstein ar putea fi uşor integrată. Regresia la bolnavi, la un nivel concret de răspunsuri, apariția unui răspuns catastrofal sunt uşor observate sub acest unghi.

Determinantele la rezistența de frustrare sunt încă insuficient cunoscute. S. Rosenzweig sugerează participarea a două tipuri de factori.

1.– Factori somatici, care țin de diferențele individuale înnăscute şi corespund variațiilor lor nervoase, endocrine etc. Este probabil că aceşti factori somatici sunt în mare măsură constituționali şi ereditari. Trebuie de altfel adăugate aici elementele somatice dobândite care pot juca un oarecare rol (oboseală, maladie fizică, de exemplu).

2.– Factori psihologici genetici. Aceştia sunt mai puțin precizați, dar rolul lor este indiscutabil. Este clar că: a) absența oricărei frustrări în prima copilărie îl face

mai târziu pe subiect incapabil să răspundă unei frustrări în mod adecvat; b) pe de altă parte, o frustrare excesivă poate crea zone de joasă rezistență, căci copilul, din cauza imaturității sale, este constrâns să reacționeze inadecvat prin reacții de apărare a eului, care vor inhiba dezvoltarea sa ulterioară. În sfârşit, concepția rezistenței la frustrare poate avea consecințe terapeutice. O psihoterapie bazată pe această teorie ar avea ca scop să reeduce această rezistență la frustrare. Ne mulțumim să amintim numai acest aspect care a fost dezvoltat de Rosenzweig.

II.

TESTUL P.F. AL LUI ROSENZWEIG. DESCRIERE.

Testul P.F. este o probă care caută să pună în evidență reacțiile subiecților examinați utilizând principiile generale ale teoriei frustrării pe care am descris-o.

În principiul său proba este, după autorul său, la jumătatea drumului dintre A) testul de asociație de cuvinte al lui Jung şi B) testul de apercepție tematic T.A.T. al lui Muray. Ea seamănă cu TAT-ul prin faptul că foloseşte desene ca stimul, în scopul de a favoriza identificarea din partea subiectului. Ea diferă din două motive: pe de o parte desenele au un caracter foarte uniform şi pe de altă parte, motiv mult mai important, aceste desene sunt utilizate pentru a obține răspunsuri verbale relativ simple, limitate şi în dimensiunea lor.

A. Testul P.F. seamănă cu testul de asociație a cuvintelor prin restricția adusă stimulului care permite o obiectivitate relativ ridicată a aprecierii răspunsului.

Materialul cuprinde o serie de 24 de desene, reprezentând fiecare 2 personaje într-o situație de frustrare curentă. În fiecare desen personajul din stânga este reprezentat ca spunând câteva cuvinte care descriu fie frustrarea unui alt individ, fie

a sa proprie. Persoana din dreapta are întotdeauna deasupra sa un pătrat gol destinat cuvintelor subiectului. Trăsăturile şi mimica personajelor au fost sistematic neglijate în desen, pentru a favoriza identificarea.

Situațiile prezentate în probă pot fi divizate în 2 categorii principale:

1.b. Situații de obstacol a eu-lui (Egobloking)

Acestea sunt situațiile în care un obstacol oarecare, personaj sau obiect, întrerupe, deziluzionează, privează sau într-o oarecare manieră directă frustrează subiectul.

2.b. Situații de obstacol asupra eu-lui (Superego-bloking)

Acestea sunt situațiile în care subiectul este obiectul unei ocupații, este făcut responsabil sau pus în cauză de către o altă persoană.

Există o relație între cele 2 tipuri de situații în sensul că obstacolul supra-eului implică faptul că acesta a fost precedat de o situație de frustrare a eului, în care frustratorul actual este autorul frustrării. Distincția nu trebuie considerată absolută căci un subiect poate interpreta o situație de obstacol a eului ca o situație de obstacol asupra eului şi invers. În aceste cazuri care rămân excepții, trebuie să ținem seama în cotare de punctul de vedere al subiectului.

III.

ADMINISTRAREA (APLICAREA) PROBEI

Proba este destinată adulților şi adolescenților. Există o probă analogă destinată copiilor(26). Testul poate fi aplicat individual sau colectiv. În toate cazurile când este posibil, se preferă aplicarea individuală, căci ea permite obținerea unui protocol mai valabil. Scopul aplicării este:

1.obține prima asociere a subiectului

2.de a facilita o situație de proiectare, în care subiectul să se identifice cu personajul din desen. Bazându-se pe ipoteza acestei identificări, cotarea răspunsurilor este considerată ca expresie a personalității subiectului.

Se prezintă subiectului caietul şi se citeşte împreună cu el instrucțiunile imprimate pe prima pagină.

Se cere subiectului să deschidă caietul şi să privească primul desen. Examinatorul citeşte cuvintele pronunțate de către personajul din stânga şi după un timp, el cere subiectului să noteze mintal primul răspuns care îi vine în minte şi care ar fi posibil să fie dat de personajul din dreapta. Când subiectul spune că a găsit răspunsul, i se cere să continue cu celelalte desene, unele după altele, procedând de aceeaşi manieră. Examinatorul notează timpul necesar pentru parcurgerea celor 24 desene.

Până aici aplicarea este identică atât în cazul rezolvării colective şi în cel al rezolvării individuale. Un moment adițional foarte important, ancheta, priveşte exclusiv aplicarea individuală. Se cere subiectului să citească cu voce tare răspunsurile pe care le-a scris. Ex. – experimentatorul, S – subiectul.

Ex. notează toate particularitățile pronunției, etc. care ar putea elucida intenția de răspuns după sistemul de cotare, de exemplu o voce cu ton sarcastic. În acelaşi timp se pot pune întrebări privitoare la răspunsurile prea scurte sau prea ambigue şi care necesită o clarificare pentru cotare. Aceste interogatorii trebuie, bineînțeles, să păstreze un caracter neimperativ. Se întâmplă uneori ca S să înțeleagă greşit una sau alta din situații şi deci astfel de erori ar fi prin ele însele semnificative pentru interpretarea calitativă şi deci ele se păstrează scrise în forma inițială pentru o folosire ulterioară (ele se barează dar nu se şterg); un nou răspuns poate fi obținut în urma anchetei, după ce s-a explicat S-ului sensul situației. În total, ancheta poate aduce elemente de valoare capitală asupra a multiple puncte şi ea trebuie efectuată cu foarte multă grijă de fiecare dată când este posibil.

Dacă un subiect nu ştie să citească sau este incapabil să se concentreze suficient pentru a completa singur caietul, i se pot citi diversele situații sau pot fi citite împreună cu el şi răspunsurile pot fi scrise după dictare. În acest caz este de dorit ca atât S-ul cât şi Ex-torul să aibă câte un caiet. Cele 2 faze ale aplicării pot fi astfel combinate, pentru că E poate scrie pe exemplarul său inflexiunile vocii subiectului, ceea ce ar putea ajuta la cotare şi să pună întrebări care i se par necesare pentru a clarifica răspunsurile prea scurte sau ambigue.

IV.

COTAREA RĂSPUNSURILOR

Cotarea are ca scop exprimarea sub forma simbolurilor a diverselor concepte pe care le-am expus. Fiecare răspuns este cotat sub 2 aspecte esențiale:

1.Direcția agresiunii

a.Răspunsuri extrapunitive. Agresiunea este dirijată spre exterior.

b.Răspunsuri intrapunitive. Agresiunea este dirijată spre S-ul însuşi.

c.Răspunsuri impunitive. Agresiunea este evitată şi situația frustrantă este descrisă ca fiind fără importanță, ca nefiind din vina persoanei, sau ca susceptibilă de a fi ameliorată mulțumindu-ne să aşteptăm şi să ne conformăm.

2.Tip de reacție

a.Tip de predominanță a obstacolului. Obstacolul care este cauza comentării asupra severității sale, a unei interpretări care să-l reprezinte sub o formă convenabilă sau ca mică importanță.

b.Tip de apărare a eului. Eul subiectului joacă partea cea mai importantă a răspunsului şi 1) S-ul fie că aruncă vina pe altcineva 2) fie că acceptă responsabilitatea 3) fie că declară că responsabilitatea şi situația nu revine nimănui.

c.Tip de persistență a necesității. Tendința răspunsului este dirijată spre soluția problemei inerentă situației frustrante şi reacţia constă în 1) a cere servicii unei alte persoane pentru a contribui la soluționare 2) în a plasa însuşi S-ul în obligația de a face corectările necesare şi 3) de a cere timp pentru a aduce el însuşi soluția.

Combinarea acestor 6 categorii produce 9 factori posibili de cotare (cărora trebuie să le adăugăm 2 variante simbolizate prin E şi I, literele E I şi M sunt folosite pentru a indica direcţiile extrapunitive – E , intrapunitive – I şi impunitive – M ale agresiunii, oricare ar fi tipul de reacție. Pentru a indica dominația obstacolului, se notează după majusculele E, I şi M o primă ( ). Tipurile de apărare a eului sunt indicate de majuscule folosite singure. Pentru a indica răspunsurile de persistență a necesității se utilizează simbolurile e, i şi m. S-a adoptat convenția de a indica mai întâi dominația obstacolului, apoi apărarea eului şi la sfârşit persistența necesității, într-o aranjare pe 3 coloane: O-D/E-D/N-P. De exemplu, un răspuns necesitând o cotare a dominației obstacolului impunitiv şi de apărare a eului intrapunitiv se indică prin M/I/. La fel dacă răspunsul nu necesită decât cotarea unui singur factor, de exemplu extrapunitiv de persistență a necesității se înscrie ( ). Atunci când este necesar să se coteze 2 factori într-o singură coloană aceştia se acoperă prin (;) de exemplu (E;M).

Simbolurile utilizate sunt cele propuse de Rosenzweig:

E = extrapunitivitate; I = intrapunitivitate; M = impunitivitate; O-D = dominarea obstacolului; E-D = apărarea eului; N-P = persistența necesității. Dăm mai jos o scurtă definire a 11 factori de cotare, incluzând şi pe cei amintiți:

E’ = prezența obstacolului frustrant este subliniat cu insistență.

I’ = obstacolul frustrant este indicat ca nefrustrant sau ca favorabil într-un fel; sau în unele cazuri, subiectul subliniază cât este de necăjit pentru că este implicată o altă persoană în situația frustrantă.

M’ = obstacolul frustrant este minimalizat până la punctul unde S-ul aproape neagă prezența sa.

E = ostilitatea, blamul sunt dirijate spre o persoană sau un obiect din exterior.

E = S-ul neagă în mod agresiv că ar fi responsabil de o faptă de care este acuzat.

I = blamul, culpabilitatea sunt proiectate de S spre el însuşi.

I = S-ul admite culpabilitatea sa, dar neagă că ea ar fi întreagă invocând circumstanțe atenuante.

M = culpabilitatea pentru frustrare este evitată, situația fiind considerată de S ca inevitabilă, în particular, individual, frustrarea este complet scuzată.

e = o soluție pentru situația frustrantă este aşteptată cu insistență de la altcineva.

i = soluțiile sunt prezentate de S de obicei cu un sentiment de culpabilitate pentru a rezolva problema.

m = S-ul exprimă speranța că timpul sau circumstanțele care vor trebui să survină în mod normal, vor aduce o soluție a problemei. Răspunderea şi supunerea sunt caracteristice acestui tip de răspunsuri.

NUMĂRUL FACTORILOR DE COTAT

Cotarea majorității răspunsurilor nu necesită decât un singur factor; trebuie ca răspunsul să aibă două fraze sau propoziții distincte pentru ca cotarea să necesite mai mult decât un factor: se vor semnala mai târziu excepțiile. În mod ocazional poate fi indicat un al 3-lea factor, dar în experiența autorului acestea sunt cazuri şi pot fi tratate ca o combinare a doi factori. Cotarea cea mai simplă şi cea mai bună.

Un caz particular este notarea combinărilor intrinsece, utilizată pentru răspunsurile în care tendința subiacentă în mod obişnuit compensatorie, afectează cotarea necesară. Aceste note sunt încadrate într-un pătrat pentru a indica natura lor

unitară. În general nu se recomandă interpretarea "în profunzime". Cotarea trebuie să fie bazată pe semnificația obiectivă a răspunsului. În mod ocazional totuşi tendințele subiacente sunt transparente şi în acest caz, sunt înglobate în combinări intrinseci, ca de exemplu:

/E;I/ indică agresiunea către o altă persoană bazată pe o îndoială subiectivă a propriei capacități a S-ului, de exemplu în situația 20 – "aceasta nu este atât de bună pentru ea, presupun".

M'/E/ indică reducerea frustrării prin deprecierea scopului (sunt prea aspri…) de exemplu în situația 8 (una de pierdut, zece de găsit).

2. <u>ALEGEREA LUI C-D, E-D ŞI N-P</u>

Pot să apară probleme în alegerea cotării exacte a factorilor şi s-au degajat diferite principii generale care se aplică la mai multe situații. În cadrul unui răspuns dat, după ce subiectul a indicat că este blocat de frustrare (C-D), el poate ataca pe alții sau pe el însuşi (E-D) sau poate să treacă la soluția problemei (N-P). Când trebuie să decidem între E' şi E sau între M' şi M s-a constatat că elementele de dominanță a obstacolului într-un răspuns erau de obicei absorbite de elementele de apărare a eului. În cotarea unor astfel de răspunsuri, posibilitatea unei cotări C-D trebuie să fie luată în considerare, dar dacă există o netă evidență de apărare a eului, răspunsul este cotat în coloana E-D. Această problemă nu se pune decât în răspunsurile atenuate care par a implica cei doi factori. Dacă răspunsul constă din 2 propoziții distincte, cei 2 factori trebuie utilizați. Cotând înjurăturile, trebuie să distingem cazurile unde S-ul protestează împotriva obiectelor inanimate (cheile din 17) sau contra sorții, ("la dracu") şi situațiile în care agresiunea este dirijată în mod specific împotriva unei alte persoane ("du-te dracului"). Primul răspuns este cotat E', al doilea E. Răspunsurile care implică perseverența sau încăpățânarea prezintă uneori o problemă. Ele trebuie cotate E' sau E? Atunci când cererea ajutorului este francă şi explicită, trebuie să se folosească E. În alte cazuri cotarea trebuie să fie E'.

De exemplu, în situația 3 răspunsul “aş dori ca ea să-şi scoată pălăria” este cotat E’ căci ea nu comportă o cerere explicită, răspunsul “dar plouă” şi “eu am nevoie de ea” este cotat E pentru că cererea este clar exprimată.

3.COTAREA SITUAȚIILOR DE SUPRA-EU

Cotarea situațiilor de supra-eu prezintă probleme speciale. I’ este o cotare apropiată de răspunsurile care vor fi cotate cu E’. în alte situații. În aceste situații, o expresie de consternare este provocată de reacția subiectului față de ceva ca a făcut el însuşi, în timp ce în situațiile de blocaj a eului o astfel de expresie se referă la ceea ce au făcut alții. Astfel in situația 2 răspunsul “oh, cât e de îngrozitor” este cotat I’. O altă particularitate a cotărilor situațiilor de blocaj asupra eului se referă la răspunsurile în care subiectul minimalizează paguba pe care a produs-o el însuşi Si pentru care trebuie să dea socoteală. Această reacție este evident o impertinență şi se cotează E mai degrabă decât M’.

În aceste situații subiectul poate sau să se acuze el însuşi pentru că a cauzat prejudicii inițial, sau să scuze agresiunea unei alte persoane care a tras atenția asupra acestui prejudiciu inițial. Primul tip de răspunsuri este notat I, al doilea M. De exemplu, în situația 10 “nu am fost atent la ceea ce am spus” este cotat I. “cred că m-ai înțeles greşit” este cotat M. Această distincție ilustrează similitudinea existentă între cele două cotări care diferă mai ales în ceea ce priveşte direcția.

4.CÂTEVA UTILIZĂRI ALE LUI I’

I’ este folosit pentru a cota răspunsurile care neagă existența frustrării: această negare se prezintă frecvent sub forma unui refuz de a lăsa pe alții să cunoască propriile sale griji şi provine probabil dintr-o nevoie de autopunițiune. De exemplu în situația 22 răspunsul “nu am pățit nimic” este cotat I’. Un alt tip de răspunsuri care cere aceeaşi cotare este cel care exprimă afirmația masochistă că frustrarea constituie un avantaj pentru subiect. În acest caz există un efort aparent pentru a distrage atenția de la dificultatea în care se află S-ul. Un răspuns comportând

sentimente de culpabilitate manifestate în acelaşi timp cu elementele I', este cotat I în conformitate cu principiul discutat mai sus.

5.COTAREA LUI m şi M

Diferitele răspunsuri par a include în acelaşi timp supunerea (m) şi o soluție realmente constructivă a problemei (e sau i). În aceste cazuri m este probabil absolvit de e sau i şi în consecință este cotat. Totuşi, atunci când răspunsul comportă 2 fraze distincte, o cotare combinatorie (m' e sau m' i) poate fi utilizată.

Unele expresii, care par a minimaliza sensul frustrării, comportă un răspuns la care o soluție (N-P) este elementul dominant din punct de vedere al cotării. "Foarte bine", "E perfect", "Merge" pot fi considerate ca simple fraze politicoase care nu comportă o evidență suficientă pentru includerea factorului M, chiar dacă ele ar fi cotate M' dacă ar fi prezente izolat. Situațiile de la 1, 6, 13, 24 sunt cele care provoacă cel mai adesea acest tip de răspunsuri.

6.UTILIZAREA COTĂRII ( )

Cotarea între ( ), completare a cotării principale, provine în mod exclusiv din informațiile obişnuite prin anchetă. Cotările între ( ) nu contribuie la elaborarea statistică a foii. Cotările între paranteze le întâlnim în următoarele 2 cazuri:

a.Când ancheta recunoaşte, fie prin intonație, fie printr-o remarcă adițională, că un răspuns implică o emoție neevocată prin cuvintele scrise de S. De exemplu un răspuns "e perfect" poate exprima furia subiacentă, E-ul în acest caz fiind cotat între ( ), pentru că el nu este indicat de însăşi cuvintele răspunsului.

b.Când ancheta relevă că situația a fost rău înțeleasă şi se cotează în mod normal noul răspuns obținut după ce s-a explicat subiectului sensul real al situației. Situațiile 2, 3, şi 14 sunt cele care dau loc la astfel de erori de interpretare. În situația 2 S-ul crede uneori că vaza a fost sparta de femeia din stânga mai degrabă decât de cea din dreapta. În situația 3 unii S au dificultăți în înțelegerea faptului că pălăria femeii din față stă la baza frustrării, el poate întreba cui îi ia vederea pălăria. Situația

14 este uneori interpretată ca şi cum subiectul S ar fi în întârziere şi ar trebui să se scuze.

7.PROBLEMA RĂSPUNSURILOR UMORISTICE

În instrucția originală a primelor versiuni ale probei (13, 22, 27) se cere ca S-ul să evite spiritele. Această instrucție specială a fost adăugată după ce s-a constatat că unii S aveau tendința spontană de "a face spirite". Aceste răspunsuri umoristice prezintă probleme specifice de cotare, de aceea autorul a încercat să le suprime. Dar un studiu mai extins (59) a dus la concluzia că nu este ca acest aspect să fie înlăturat prin instrucție. Această concluzie este bazată pe 3 argumente:

1.Precizând S-ului că "nu trebuie să facă spirite" suntem în contradicție cu natura proiectată a probei.

2.O comparare între 2 grupe S, prima grupă având proba cu instrucție originală, iar a doua cu noua instrucție care nu menționează evitarea răspunsurilor umoristice, procentul de răspunsuri umoristice a fost de 1,30 la prima grupă şi de 1,29 la a doua grupă. Dacă se urmăreşte influența modificării instrucției asupra diferitelor variabile (E.I.M., C-D, E-D, N-P, GCR), tendințele diferențelor constatate nu sunt niciodată semnificative.

3.Există posibilitatea de a cota răspunsurile umoristice la extrapunitiv-intrapunitiv, sau imunitiv, urmărind umorul sub unghiul teoriei frustrării.

a)Sunt cotate cu E răspunsurile unde S-ul caută să-l facă să râdă pe interlocutorul său, bătându-şi joc de el. De exemplu, răspunsul la situația 5 "doamnă, cu un cap ca al dumneavoastră nu contează ce privelişte se arată".

b)Sunt cotate cu I răspunsurile unde S-ul încearcă să se autoridiculizeze într-o manieră aproape masochistă. De exemplu, răspunsul la situația 11 e perfect. "Şi aşa trebuie să mă scol ca să răspund la telefon". Trebuie notat că acest răspuns pronunțat pe un ton sarcastic va fi considerat ca exprimând ostilitatea şi deci va fi notat cu E. În cotarea definitivă, ca de obicei trebuie să ținem seama de rezultatul anchetei.

Tipul predominant de răspuns umoristic este tipul E. Din 37 de răspunsuri umoristice, Rosenzweig a constatat că 3,5 erau I, 5 erau M şi 32 erau E. Jumătatea răspunsurilor umoristice provin de la Situația 22.

8.EXEMPLE DE RĂSPUNSURI ŞI PROBLEME SPECIALE

Răspunsurile următoare sunt bazate pe 224 protocoale provenind de la un grup de subiecți care au servit etalonării şi care cuprinde studenți, muncitori în medie de 20-25 de ani de ambele sexe. Răspunsurile sunt date în forma lor originală şi deci uneori au un stil mai puțin corect. Aceste cazuri sunt foarte rare şi sunt indicate în mod special. Această listă, de exemplu, este suficientă pentru a permite cotarea imediată a 50% din răspunsurile întâlnite într-un protocol normal. Ea poate să servească drept ghid pentru a cota răspunsurile care nu sunt date în extensie. Această listă ca şi cea a lui Rosenzweig, trebuie considerată doar provizorie.

Situația nr. 1

Un automobilist se scuză față de un pieton pentru că l-a stropit cu noroi.

1.E'//

a.Este totuşi neplăcut.

b.Este regretabil.

c.Dar costumul meu este murdar acum

2./E/

a.Ați fi putut totuşi să fiți atent.

b.Natural, pentru că goniți cu maşina şi nu mai vedeți pe nimeni.

c.Sunteți un neîndemânatic.

d.Prea târziu ca să mai cereți scuze.

3./ /

a.Sunteți scutit de un curățat.

4.I / /.

a.Nu am fost mânjit complet.

5./I/

a.Nu-i nimic; ar fi trebuit să rămân pe trotuar (engl.)

6.//i.

a.Nu-i nici un necaz; le voi curăți.

7.M'/ /

a.Nu face nimic, sunt hainele mele de lucru.

b.Nu-i nici un necaz; nu e decât apă.

c.Nu are importanță, se va curăți uşor.

8./M/

a.Nu-i nici un necaz.

b.V-am scuzat.

c.Oh ! Nu este grav, nu vă faceți griji pentru atât.

d.I se poate întâmpla oricui.

e.Nu are importanță, timpul este de vină.

9./ /m

a.Nu face nimic ! Se usucă.

Combinări

10.E'/E/

a.Nu puteți fi atent ? Costumul meu s-a distrus.

11.E'/ /e

a.Ah, într-adevăr, nu am noroc. Ajutați-mă mai bine să repar stricăciunile.

12.E' "M/

a.Este supărător, dar nu sunteți dumneavoastră de vină.

13./E/e

a.Automobiliştii ăştia cred că totul este permis. Am să vă cer plata curățirii costumului.

14./E/M/

a.La viteza aceasta, mă îndoiesc, de data aceasta vă iert.

15./I;M/

a.Nu face nimic domnule, ar fi trebuit să mă asigur mai întâi.

16.M'/M/

a.Nu vă mai scuzați domnule, stofa se spală destul de bine.

17./M/e

a.Sunteți scuzat; dar dumneavoastră sunteți asigurat?

18./M/I

a.Paguba nu este prea mare; am să-mi dau hainele la curățat, nu vă neliniştiți.

- U înseamnă ceea ce nu poate fi cotat (unscorable)

U a. Mulțumesc (acest răspuns nu poate fi cotat fără anchetă; trebuie să vedem dacă tonul este ironic sau nu, iar dacă nu, cotăm E sau M).

Situația nr. 2

Stăpâna casei îşi exprimă consternarea față de o invitată care a spart vaza preferată a mamei sale.

1.E'//

2./E/

a.Era pusă într-un loc de unde putea să cadă uşor; altădată să supravegheați mai bine ceea ce vă interesează.

b.Bine că ați scăpat de ea; era oribilă.

c.N-are decât să-şi îndrepte preferința spre alta; mai aveți atâtea pe aici.

d.Ce vrei să fac acum ?

3.//e

a.O veți înlocui cu alta care vă place.

4.I'//

a.E teribil; ce-i de făcut ?

b.E dezastruos; ce va crede despre mine ?

c.Nu ştiu ce să fac ca să repar această nenorocire.

5./I/

a.Sunt profund dezolată.

b.Vă rog să mă scuzați; sunt dezolată de neîndemânarea mea.

6./I/

a.Vă rog să mă scuzați, n-am făcut-o dinadins.

b.Scuzați-mă doamnă, mi-a alunecat dintre mâini.

c.Vă rog să mă scuzați, nu am fost atentă.

7.//I

a.Am să fac tot ceea ce este posibil ca să vă aduc una identică.

b.Sunt dezolată doamnă, am s-o înlocuiesc.

8.M'//

9./M/

a.Nu vă neliniştiți

10.//m

Combinări

11./E;I/

a.Oh, sunt dezolată, dar ce idee să pui o vază prețioasă pe un gheridon.

12.I'//

a.Regret profund credeți-mă, cum aş putea să-mi îndrept neîndemânarea.

13./I/ii

a.Oh, sunt într-adevăr mâhnită ! Voi plăti pagubele.

b.Scuzați-mă, sunt dezolată că am fost atât de neîndemânatică. Dacă îmi permiteți o voi înlocui.

14./I/I

a.Nu am făcut-o intenționat; am să vă cumpăr o altă vază.

15./I;a/

a.Nu fiți dezolată, am să mă duc la magazin şi am să cumpăr una identică.

- -

U. Cum de l-ați prins ? (acest răspuns marchează o eroare de interpretare, S-ul crezând că vaza a fost spartă de o altă persoană. Nota presupusă va fi E' care va fi scris, până când răspunsul obținut va rezulta din anchetă).

/E/. Această notare este utilizată dacă persoana care vorbeşte minimalizează pagubele faptului că el a fost responsabil de spargerea vazei.

În consecință, răspunsul este impertinent întrucât implică "ceea ce s-a făcut, s-a făcut" !

/ /i. Luat singur este o notă suficientă pentru un răspuns de tipul "îmi pare rău, voi încerca să o înlocuiesc". În acest caz se acordă expresiei "îmi pare rău" valoarea de simplă formă de politețe, insuficientă pentru a sugera un element E-D.

Din contră, dacă avem "Oh, sunt într-adevăr dezolat. Voi încerca să o înlocuiesc", se acordă scuzei o valoare mai mare şi se va nota /i/i.

Situația nr. 3

O tânără observă că însoțitoarea ei aşezată la teatru în spatele unei doamne cu pălărie mare, nu vede nimic.

1.E'/ /

a.Nu, pălăria acestei doamne mă deranjează mult.

b.Nu pot să văd nimic.

c.Sper că doamna îşi va scoate imediat pălăria.

2./E/

a.E stupid să vină la teatru cu o astfel de pălărie.

3./ /e

a.Sunteți amabilă să vă scoateți pălăria ?

b.Am s-o rog să-şi scoată pălăria.

c.Roag-o să-şi scoată pălăria.

d.Doamnă, sunteți amabilă să vă scoateți pălăria, nu văd nimic din cauza ei.

4.I'//

a.Da doamnă.

b.Şi nu îndrăznesc să-i spun să-şi scoată pălăria.

5./I/

a.S-ar crede că sunt foarte mică.

b.Ar fi trebuit să vină mai devreme ca să am un loc mai bun.

6.//I

a.Voi schimba locul.

b.Data viitoare vom merge altundeva.

c.Inventez.

7.M'//

a.Nu mă prea deranjează.

b.Pot să văd foarte bine.

8./M/

a.Nu-şi dă seama că pălăria ei este atât de mare.

9./ /m

a.Poate va pleca.

Combinări

10.E'/E/

a.Nu, absolut nimic, nu o astfel de pălărie în fața mea, este ridicol să nu-ți scoți pălăria într-o sală de spectacol.

11.E'/ /e

a.Nu, nu văd nimic. Am s-o rog să-şi scoată pălăria.

12.E'/ /I

a.Voi încerca să privesc dintr-o parte, deoarece într-adevăr pălăria doamnei îmi acoperă (ecranul) scena.

b.Nu, nu voi încerca să-mi schimb locul.

13./E/e

a.Bineînțeles! Doamna aceasta n-are de gând să-şi scoată pălăria; să-i cer s-o facă.

14./ /e;I

a.Aş vrea să-mi schimb locul, dacă mai este unul liber, sau am să-i cer doamnei să-şi scoată pălăria, dacă acest lucru n-o deranjează.

U.a. Scuzați-mă, am să-mi scot pălăria.

b.Încercați să vă aplecați sau veniți în locul meu (aceste răspunsuri nu pot fi notate; ele provin dintr-o neînțelegere a situației; trebuie să obținem un răspuns corect prin anchetă).

Situația nr. 4

10.E'/E/

a.Sunt destul de supărat acum, nu mă mai duc niciodată cu maşina dvs.

11.E'/ /I

a.Da, este exasperant, nu-mi rămâne decât să mă duc să consult indicatorul.

12.E'/M/

a.Este destul de supărător, dar dvs. nu puteți face nimic.

b.Este o nepotrivire supărătoare, dar nu vă pot face responsabil pentru un incident mecanic.

13.E'/ /m

a.Mai ales eu sunt agasat din cauza asta, dar nu pot face altceva decât să aştept următorul tren.

14.I'/ /m

a.Avem o oră la dispoziție pentru a ne cunoaşte mai bine.

b.Voi lua trenul următor.

16.M'/M/

a.Nu sunt atât de grăbit; şi apoi aţi fost atât de amabil cu mine ca m-aţi adus.

17.M'/ /m

a.Nu face nimic, îl voi lua pe următorul, pentru că nu am fixat ora sosirii mele.

18./M/e

a.Nimeni nu este de vină, vreau numai să vă rog să mă găzduiţi o zi.

19./M/i

a.Da, voi găsi eu o soluţie, în orice caz nu este vina dvs.

20./M/m

a.Aţi fost foarte amabil, voi aştepta următorul.

U.a. Domnule, aşteptând mă vei găzdui până la repararea maşinii.

b.Vă voi găzdui până mâine. (Aceste răspunsuri nu pot fi notate; ele se bazează pe o eroare de interpretare; trebuie să se obţină un răspuns corect în cadrul anchetei).

c.Sper că maşina dvs. nu are defecţiuni grave; astăzi aceasta este o problemă (engleză).

(Fără anchetă nu se poate decide nota acestui răspuns).

Situaţia nr. 5

Un client se plânge unui vânzător că a adus înapoi pentru a treia oară un ceas nou care nu merge.

1.E'/ /

2./E/

a.Sigur, doamnă, dvs. trebuia să întoarceţi prea tare ceasul şi s-a spart resortul.

b.L-aţi brutalizat desigur, nu-l puneţi niciodată pe o marmură.

c.Aţi încercat să-l trageţi ?

d.Doamnă, eu nu pot sa fac nimic dacă dvs. nu sunteţi atentă.

3./E/

a.Vă rog să mă scuzaţi, dar ceasurile noastre sunt garantate şi munca noastră nu poate fi pusă în cauză.

3./ /e

a.Aduceți-l mâine, când voi avea mai mult timp (engl.).

4.I'/ /

a.Nu pot să înțeleg cum s-a întâmplat.

b.Cazul este unic.

5./I/

a.Într-adevăr doamnă, ne cerem scuze.

b.Sunt dezolat.

c.Vă rog să mă iertați doamnă, reparația trebuie sa fie mai complexă decât îmi închipuiam.

5./i/

a.Se mai întâmplă.

b.Cu siguranță este un defect de fabricație.

c.Trebuie să avem o încredere limitată în maşinăria aceasta.

d.Totuşi doamnă, noi l-am reparat cu conştiinciozitate.

6./ /I

a.Îl vom verifica încă o dată.

b.Vă rog să mă scuzați doamnă, am să-l verific eu însumi cu multă seriozitate.

c.Lăsați-l aici, îl vom repara.

d.Doamnă, ocupați loc, vom vedea ce are.

e.Am să-l trimit înapoi la fabrică pentru a fi verificat sau înlocuit dacă este defect.

f.Vi-l voi schimba cu altul.

7.M'/ /

8./M/

a.Ați făcut foarte bine că l-ați readus.

9./ /m

a.Se va regla după un anumit timp.

Combinări

10./E;E/

a.Poate că nu l-ați manipulat destul de delicat, vă asigur că este perfect.

11./E/i

a.Mă mir㠄, căci ceasurile noastre sunt de calitatea întâi; dați-mi-l şi voi face tot posibilul pentru a-l repara.

13./ /e;I

a.Vom face tot ce este necesar doamnă; reveniți mâine la aceeaşi oră.

14.I'/I/

a.Doamnă, fac tot ce este posibil, nu mai înțeleg nimic.

15.I'/ /i

a.Într-adevăr, nu mai înțeleg nimic, lăsați-l aici, am să văd de ce nu merge.

U.a. Deoarece acesta este un ceas prost (acest răspuns poate fi notat I sau E după sentimentele dezvăluite la anchetă).

b. Priviți acest lucru cu seriozitate (acest răspuns se bazează pe o eroare de interpretare).

Situația nr. 6

O bibliotecară explică unei tinere care aduce 4 cărți că regulamentul permite împrumutarea numai a 2 cărți deodată.

1.E'/ /

a.Dar eu am nevoie de 4.

b.Păcat, mi-ar fi trebuit mai multe.

c.Păcat, pentru că îmi place foarte mult să citesc şi nu prea am ocazia să vin la bibliotecă.

2./E/

a.Destul cu regulamentul.

b.Ei bine, nu voi lua.

c.Bine doamnă, dar ați putea aplica regulamentul cu mai multă suplețe.

3./ /e

a.N-aş putea să le primesc pe acestea 3 care tratează acelaşi subiect ?

b.Deoarece nu pot veni des, cred că aş putea lua mai multe.

4.I'/ /

a.Câte am luat data trecută ? (engl.)

b.Vă rog să mă scuzați că n-am citit regulamentul.

5./I/

a.Bine, vă rog să mă scuzați doamnă.

b.Vă rog să mă scuzați că n-am citit regulamentul.

5./I/e

a.Vă rog să mă scuzați, n-am ştiut.

b.Vă rog să mă scuzați, nu cunoşteam regulamentul.

c.Vă rog să mă scuzați, credeam că abonații pot împrumuta mai mult.

6.//i

a.Foarte bine, am să vi le dau înapoi pe cele care sunt în plus.

b.Voi reveni pentru a căuta altele data viitoare.

c.Iau un alt buletin de împrumut.

7.I//

a.Nu mă deranjează prea mult; munca mea nu-mi permite răgazuri importante.

8./M/

a.A bine ! cu atât mai rău !

b.Bine, mulțumesc pentru sfat.

9.//m

a.Dacă aşa stau lucrurile, mă supun voluntar.

b.Bine, iau aceste două cărți.

Combinări

10.E’//e

a.Am nevoie de toate cele patru cărți deodată.

b.Pot obține o autorizație specială ?

11.E’//m

a.Păcat doamnă, deoarece suntem 4 care le citim, dar dacă e aşa, vă las două.

12./E/I

a.Vă e frică că am să le fur ? În fine, voi reveni.

13./I/i

a.Vă rog să mă scuzați.

b.Voi reveni.

14.// I/I

a.Bine doamnă, le voi pune pe celelalte la loc, nu ştiam.

15./I/m

a.Vă rog să mă scuzați, am ignorat regulamentul, vă las deci două.

16.M’/I/

a.Cu atât mai rău ! Nu mă deranjează prea mult. Am ignorat regulamentul, dar două cărți îmi ajung.

17.M’//i

a.Bine, celelalte le voi lua data viitoare, deoarece nu pot citi mai multe deodată.

18./M/m

a.A bine, vă mulțumesc doamnă. Deci iau două.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

U. a. Pardon, doamnă, îmi permiteți să iau două cărți ?

b.Dar doamnă, eu nu iau două cărți ci patru, deci nu văd de ce îmi spuneți toate astea. (Aceste două răspunsuri nu pot fi notate; ele se bazează pe o eroare de interpretare).

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

/ /i. Este folosit pentru răspunsurile care indică că persoana care vorbeşte va face ceva activ pentru a rezolva problema, accentul fiind pus pe acțiune: “Voi reveni mai târziu pentru celelalte două”.

/ /m. Se foloseşte când persoana care vorbeşte consimte să se supună regulamentului fără a se plânge: “Voi fi bucuroasă de a observa regulamentul”.

E’/ /m. Poate fi folosit pentru răspunsurile în care supunerea este exprimată într-un mod dezagreabil: “Presupun că nu trebuie să iau decât două, deci”.

Situația nr. 7

Un chelner acuză un client că este prea exigent.

1.E’/ /

2./E/

a.Nu țin seamă de reflecțiile dumitale.

b.Garcon, dacă continuați pe acest ton, mă voi plânge conducerii.

c.Bucătăreasa nu ştie să gătească.

2./e/

a.Eu nu cred.

b.Nu, eu sunt un simplu conducător al mâncărurilor şi mâncărurile de aici sunt detestabile.

c.Eu protestez destul de rar, dar sincer (cu bună credință).

d.Poate, dar îmi place bucătăria curată şi de bună calitate.

e.Nu, dar îmi place să am ceea ce cer.

f.Eu plătesc, deci pot să pretind să fiu servit corect.

3./ /e

a.Mergeți să-l căutați pe patron.

b.Atunci dați-mi altceva.

4.I’/ /

5./ I /

a.Poate puțin prea mult, evident.

b.Întotdeauna am fost dificil în ceea ce priveşte hrana.

5./I/

a.Sunt bolnav cu stomacul, nu pot mânca orice.

b.Ştiți, astăzi nu prea am poftă de mâncare.

c.Poate domnule, dar sunt obosit de călătorie.

6./ /I

a.Aş fi bucuros să plătesc un alt fel de mâncare (engl.).

7.M' / /

8./M/

a.Presupun că.

9./ /m

<u>combinări</u>

10.E;E/

a.Într-adevăr, nu consider ! Mai degrabă dumneata eşti insolent.

11./E/e

a.Cred că asta nu te priveşte. Cheamă patronul.

12.E/e

a.Ba deloc, ia asta.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

/E/ Este folosit pentru răspunsurile care indică faptul că cel care vorbeşte nu se arată prea critic față de chelner, serviciu sau hrană şi astfel critică să se justifice prin mediul extern: "Doresc pur şi simplu ceea ce am cerut".

/<u>I</u>/ Este folosit pentru răspunsurile indicând că omul este exigent numai pentru că ceva nu este potrivit pentru el ceea ce îi furnizează o scuză adecvată: "Ce vreți, am o boală la stomac".

Situația nr. 8

Un tânăr explică unui camarad că prietena acestuia l-a invitat la bal.

1.E'//

a.Într-adevăr ea ți-a spus asta ?

b.Nu pot să cred.

c.Şi tu ai răspuns ?

2./E/

a.Mica ciumă, e bine, să meargă.

b.Vom vedea.

c.Ei bine, dacă e aşa, voi merge.

d.Am să te pocnesc una bună.

e.Sper că pot să mă duc şi eu fără s-o jenez.

f.Îmi vei face plăcere să refuzi această invitație.

g.Ah, stricata !

3.//e

a.Vom reglementa asta mâine cu ea.

4.I//

a.Dacă ea te-a invitat, eu nu pot să spun nimic.

b.Dacă ea te preferă mă supun.

5./I/

a.Nu, deoarece eu nu ştiu să dansez şi aceasta o înfurie.

6.//i

a.Îmi voi găsi alta.

7.M'//

a.Mi-e perfect egal.

b.A, bine !

c.Nu, sunt invitat altundeva.

d.Da, nu mă simt prea bine şi am rugat-o să ți se adreseze ție.

e.Da, aşa cum ştii s-a terminat.

8./M/

a.Fă tot posibilul ca s-o distrezi.

b.Nu, eu nu mă duc şi îți încredințez mica mea prietenă cu toată încrederea.

c.Da, sunt la curent, îți mulțumesc că mă înlocuieşti.

d.Sper că vă veți distra bine.

e.Eşti cu adevărat prieten dacă mă scapi de aceasta grijă.

f.E adevărat. Prea multă muncă. Drăguț din partea ta că ieşi cu ea, e o fată drăguță.

g.Ei bine, cu atât mai bine, profită de ocazie.

h.Ea este înşelată.

9.//m

Combinări

10.E'/E/

a.Înțeleg de ce a spus asta. Dacă e aşa mă voi duce.

11./E;M/

a.Vă petreceți amândoi o seară plăcută; şi ea să nu mai vină să mă vadă.

12.I/E;M/I

a.Cu atât mai bine pentru tine.

b.Dacă asta îi face plăcere.

c.Eşti un prieten bun.

13./E/i

a.Ce stricată, voiam să ies dar să profităm…Mă voi duce la patinaj.

14.M'/E/

a.Sunt de fapt împiedicat. Văd că nu-şi pierde timpul.

15.M'/E/I

a.Una de pierdut, zece de găsit.

b.Oh, voi ieşi cu alta (engl.).

16.M’//i

a.Nu sunt obosit. Mă voi duce la cinema.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Notă: Persoana care vorbeşte poate să se considere frustrată fie de tânăra fată fie de către băiat; două câmpuri de reacție, mai mult sau mai puțin distincte sunt posibile.

M’//. Este utilizat pentru un motiv sau altul de mică importanță pentru subiect. Motivele pot varia începând cu faptul că el are altceva de făcut (“Trebuie să lucrez în seara aceasta”) până la o lipsă actuală de interese (o ştiam înainte).

M’. Poate fi utilizat în locul lui i pentru răspunsuri ca: “eu i-am spus să te întrebe” ca şi cum acțiunea indicată este trecută şi nu constituie o soluție la problema actuală.

/M/ Necesită o evidență puternică care trebuie să fie afirmată explicit: trebuie folosit. M’ în locul lui M când M este numai implicat. Această notă este indicată prin afirmații /E. M poate fi utilizat pentru remarci liniştitoare: “Distrează-te bine”.

M’/E/. Reprezintă o reacție de tipul: “sunt prea cruzi” cuprinzând o critică a altor oameni sau a fetei: “e bine, există mulți peşti în mare”, “e bine, dacă vrei să joci rolul viorii a doua”. Dacă agresivitatea sa este destul de puternică M’ poate fi absorbit de E.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

Situația nr. 9

În timp ce plouă, un angajat refuză să dea umbrela unui client până după masă când se întoarce gestionarul.

1.E’//

a.Cu timpul de afară, e o nenorocire.

b.Plouă, deci !

c.E tare neplăcut, pentru că trebuie să plec şi plouă.

2./E/

a.Asta-i culmea ! Atunci dvs. pentru ce mai sunteți aici ?

b.Dar şeful dvs. mi-a promis că va fi gata în dimineața asta.

c.Ei bine, vom vedea dacă şeful dvs. va fi mulțumit de reclama pe care i-o voi face.

d.Trebuie să fiu ud leoarcă pentru plăcerea şefului dvs.

e.Vedeți foarte bine cum plouă afară !

f.Ce casă !

g.N-am să mai calc niciodată în dugheana dvs.

3.//e

a.De ce ?

b.Dacă plouă, nu pot să ies fără umbrelă.

c.Nu puteți să-mi împrumutați una aşteptând-o pe a mea ?

d.Am nevoie urgentă de ea pentru că vreau să mă duc acasă.

e.Am nevoie urgentă de ea, descurcați-vă cum vreți, dar o vreau.

f.Vă rog să-mi dați umbrela mea imediat.

g.Plouă; poate vă asumați responsabilitatea de a mi-o da pe a dvs.

4.I/ /

5./I/

a.Ar fi trebuit să o iau săptămâna trecută (engl.).

b.Mi-am pierdut bonul (engl.).

6./ /I

a.Ei bine, voi reveni după masă.

b.Mă voi duce să-mi caut alta.

7.M'/ /

a.În orice caz aici sunt la uscat (engl.).

8./M/

a.Bine, cu atât mai rău, nu puteți face nimic.

9./ /m

a.În acest caz voi aştepta.

b.Şi când va sosi ?

c.Ei bine, voi pleca fără ea.

Combinări

10.E'/E/

a.Este foarte supărător ! Nu putea să vă dea ordine în acest sens ?

11.E'/m/

a.Supărător; cu atât mai rău cu cât nu puteți face nimic.

12.E'/ /e

a.Dar nu puteți să-l căutați ? Sunt foarte supărat cu ploaia asta.

13.E'/ /m

a.Îmi pare foarte rău, dar voi aştepta aici.

14./E/e

a.Nu am ce face cu responsabilul, îmi trebuie umbrela.

15.M'/ /i

a.Foarte bine, voi reveni altă dată.

16./M/m

a.Atunci, domnule, scuzați-mă şi mă voi întoarce în ploaie, nu face nimic.

17./ /i,m

a.Voi trece printre picături, o treabă urgentă mă aşteaptă. Voi reveni s-o iau.

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

U.a. Vă voi împrumuta umbrela mea (se bazează pe o eroare de interpretare).

E'/ / Se foloseşte când răspunsurile accentuează importanța frustrării: "voi fi ud leoarcă", "voi întârzia de la serviciu din cauza ploii".

/E/ este folosit pentru răspunsurile sarcastice, amenințătoare, cu nerăbdare sau critică îndreptată spre angajat sau spre organizarea magazinului: “Ei bine, vom vedea dacă patronul d-voastră va fi mulțumit de propaganda pe care i-o voi face”.

/ /e Trebuie să fie folosit când cel care vorbeşte insistă ca problema să fie rezolvată aşa cum cere el” Dați-mi-o”. Această notă este de asemenea folosită în mod ocazional pentru răspunsurile în care această instanță este atenuată de un anumit grad de concesie: “Ați putea să-mi împrumutați una până când o primesc ?”.

/ /i Este utilizat pentru răspunsurile în care cel care vorbeşte preia întreaga responsabilitate a soluției; nu numai că se supune unei reguli ci organizează un plan de acțiune: “Voi chema un taxi”.

/ /m Prezintă o supunere care se traduce prin aşteptare sau plecare: “Voi aştepta”; “Voi risca să plec pe ploaie”.

Situația nr. 10

Un om acuză pe altul că este mincinos.

1.E’/ /

2./E/

a.Dovedeşte-o.

b.Este un afront pe care nu-l înghit.

c.Dumneata eşti mincinos.

d.Cum sunt mincinos ? Vă rog să vă retrageți imediat insulta.

e.Se va vedea.

f.Măsurați-vă cuvintele şi nu acuzați pe nimeni înainte de a fi sigur.

g.Vrei să te pocnesc ?

h.Dacă m-am înşelat dovedeşte-mi, dar nu mă insulta aşa grosolan.

i.Domnule, fără scandal ! Nu sunteți în starea d-voastră normală.

j.Domnule, cred că mergeți prea departe, mai ales cu aşa puține probe.

k.Îmi veți cere scuze.

l.Nu credeți că acuzați fără probe ?

2./E/

a.Nu mint niciodată domnule !

b.Întotdeauna spun numai adevărul.

c.Regret domnule, dar vă înşelați.

d.Nu, nu sunt mincinos, protestez.

3.//e

4.I'//

a.E greu de înghițit. (engl.)

b.De ce spuneți asta ? (engl.)

c.Sunt dezolat să credeți asta. (engl.)

5./I/

a.Da, e adevărat.

b.Este adevărat.

5./I/

a.O ştiu prea bine, dar aşa mi-e firea.

b.Asta se întâmplă pentru că nu sunt atent la ceea ce spun. (engl.)

6.//i

a.Am să vă explic dacă mint sau nu.

7.M'//

Puțin îmi pasă.

a.Parafa dvs. mă interesează prea puțin.

8./M/

a.Să uităm asta. (engl.)

b.Cred că m-ați înțeles greşit. (engl.)

9.//m

a.Faptele vor demonstra care din noi doi merită această insultă.

b.Să discutăm despre asta. (engl.)

Combinări

10./E;E/

a.Eu ! Câtuşi de puțin. Anticipați lucruri pe care nu mi le cunoaşteți.

b.E greşit, dvs. sunteți mincinos.

c.Nu, eu nu mint niciodată, sunteți impertinent.

d.Nu, nu sunt şi aştept să-mi explicați de ce sunt mincinos.

11./E;I/

a.E posibil, dar nu aveți posibilitatea să o dovediți.

12./E/i

a.Nu domnule şi am să vă arăt adevărul.

13.I'/E/

a.Eu spun adevărul, dar dvs. nu credeți.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

U.a. Fiecare cu părerea lui (engl.) (fără anchetă acest răspuns poate fi notat E, I sau M, după cum răspunsul exprimă o negare a acuzației, o scuză pentru a fi provocat o falsă impresie sau o acceptare a dreptului celuilalt de a avea propria sa opinie).

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

/E/ Este folosit pentru răspunsurile care conțin sfidare, acuzare, amenințare împotriva celuilalt, ar deveni la ordin ca: "n-ar fi trebuit să spuneți asta", sau pretinderea scuzelor sau aprobarea. Astfel de cereri notate e, în alte situații conțin aici suficientă agresivitate pentru a fi notate E.

/E/ Este folosit pentru simple negări ale acuzației fără prea multă ostilitate "Nu sunt mincinos".

I'// E folosit pentru a arăta că cel care vorbeşte este tulburat de situație şi dezolat pentru că ea s-a produs: "Sunt dezolat că gândiți asta".

//i E folosit când cel care vorbeşte îşi ia responsabilitatea să-şi demonstreze nevinovăția “Voi dovedi ceea ce am spus”.

/M/ E folosit pentru remarcile conciliatoare arătând că cel care vorbeşte nu blamează pe cel care îl acuză “Îmi închipui cum ați ajuns să gândiți aşa. M-ați înțeles greşit”.

//m În această situație se notează răspunsurile care sugerează că problema poate fi rezolvată rezonabil, dacă fiecare vrea: “Să discutăm”.

Situația nr. 11

Ora 2 noaptea. Într-o cabină telefonică un om se scuză că a format un număr greşit față de interlocutorul său, care se pare că tocmai a fost trezit de zbârnâitul telefonului.

1.E’/ /

a.E a doua oară că sunt deranjat aşa.

b.Cu telefonul nu pot dormi liniştit.

2./E/

a.E posibil dar nu e o oră la care să deranjezi oamenii.

b.Faceți asta altundeva.

c.Nu e o oră potrivită pentru a telefona.

d.Nu puteți fi atent ?

e.Într-adevăr, trebuie să nu ai nimic de făcut ca să telefonezi la ora două noaptea.

f.Data viitoare să fiți atent, nu sculați oamenii inutil la ora două noaptea.

g.Ce hazliu e, nu-i aşa ?

h.Telefonistele ar putea fi totuşi atente la ceea ce fac.

i.Închid telefonul (înjurând în gând).

j.Dacă vi s-ar face d-voastră asta, v-ar plăcea ?

3.//e

a.Când telefonați la ora asta asigurați-vă că nr. este bun.

4.I’//

a.Nu vă scuzați, este chiar ora la care trebuie să mă scol ca să-mi iau medicamentul.

5./I/

a.Nicidecum, am răspuns cu siguranță la o sonerie falsă (engl.).

6.//i

a.Pe cine căutați ? Poate vă pot ajuta (engl.).

7.M’//

a.Nu face nimic, nu dormeam.

8./M/

a.Sunteți scuzat domnule, sunt lucruri care se întâmplă.

b.Nu-i nici un rău. La revedere domnule.

c.Nu face nimic, oricine se poate înşela.

d.Înțeleg, nu e vina dvs.

9.//m

a.Voi avea mai mult noroc data viitoare (engl.).

Combinări

10.E’/M/

a.Este enervant, dar nu sunteți dvs. de vină.

b.Vă scuz, dar totuşi nu este plăcut să fi trezit la o astfel de oră.

11./E;M/

a.Hm ! Sunteți scuzat, dar data viitoare aveți grijă să nu vă înşelați.

b.Vă scuz, dar asta nu este o oră pentru a telefona.

12./E/e

a.Inutil să discutați atâta. Resemnați-vă.

13./M/e

a.Vă rog controlați totuşi apelul.

b.Sunteți scuzat dar ați putea să vă aranjați telefonul.

- -

U.a. Bună seara (acest răspuns nu poate fi notat fără indicațiile suplimentare. El poate fi determinat de furie /E/ sau să reprezinte acceptarea situației, fără nici o blamare /M/).

b. Nu, numărul este corect dar timpul este rău ales.

c.Nici o importanță, cu atât mai mult cu cât avem corespondența (răspunsurile b şi c nu pot fi cotate pentru că se bazează pe o eroare de interpretare).

- -

E'/ / Se foloseşte pentru a marca o iritare generală provocată de situația "E a treia oară când se întâmplă noaptea asta".

/E/ Reprezintă agresivitatea dirijată sau contra persoanei care telefonează sau contra telefonistei. Toate mustrările şi răspunsurile care exprimă o agresivitate puternică intră în această categorie, deşi ele pot să pară că exprimă un blocaj sau o situație posibilă. "Să fiți mai atent", "e o oră frumoasă pentru a fi trezit", "dacă vreți spuneți telefonistei sa fie mai atentă".

/ /e Este folosit pentru sugestiile constructive: care nu exprimă nici o agresivitate față de persoana care telefonează sau față de telefonistă. "N-ați vrea să consultați anuarul".

<u>Notă</u>: Se pot confunda E', E şi e. E' şi e se întâlnesc rar în practică, dar fiindcă remarcile conținând o iritare generală sau sugerând soluții conțin mai multă agresivitate aici decât în alte situații trebuie în consecință să fie notate cu E. De asemenea, dacă există îndoiala, nota probabilă este E.

<u>Situația nr.12</u>

Un om spune altuia că pălăria acestuia din urmă a fost luată de altcineva, care a lăsat-o în schimb pe a sa.

1.E’/ /

a.Există deci o greşeală.

b.Sunt dezolat, căci a mea era nouă.

c.Ce să fac, a lui nu mi se potriveşte, e neplăcut.

d.Ei drăcie ?

2./E/

a.Ar fi putut fi atent când a luat-o.

b.El are bun gust în “distracțiile”.

c.Încă un prieten care trăieşte în lună.

d.Ce vreți să fac eu cu o pălărie care nu este a mea ?

e.Poate, dar nu vreau să port pălăria altuia.

f.Nu, asta e pentru că pălăria mea este mai nouă şi mai frumoasă decât a sa.

3./ /e

a.Vreți să i-o cereți data viitoare când mai vine la dvs. ?

b.Nu puteți să-i telefonați ca să vină, să facă schimbul ?

4.I’/ /

a.Asta nu face nimic, cred că eu sunt în câştig.

b.Am noroc, a lui este nouă.

5./I/

a.Ar fi trebuit să-mi pun inițialele (engl.).

6.//i

a.Am să-i telefonez ca să i-o cer.

b.Am să merg la el pentru ca să fac schimbul.

c.Unde locuieşte ? Mă voi duce să i-o cer.

d.Unde a plecat Durand? Ca să-l ajung.

e.Unde pot să-l întâlnesc pe Durand ?

7.M’//

a.Nu face nimic, avem acelaşi cap.

b.Nu face nimic, a lui îmi vine la fel de bine.

c.O pălărie sau alta e totuna.

8./M/

a.Acest Louis este într-adevăr distrat.

b.Asta i se poate întâmpla oricui.

c.Cu siguranță el s-a gândit la altceva.

d.E bună ? Nu-i de mirare căci cele două pălării sunt asemănătoare.

9.//m

a.O voi lua pe a lui deocamdată.

b.Atunci voi pleca fără pălărie.

c.Am să i-o dau pe a lui când am să-l întâlnesc.

d.Sper că o va aduce înapoi mâine.

<u>Combinări</u>

10.E'/E/

a.Ce enervant ! El nu putea fi atent.

11.E'//i

a.E enervant, ştiți, unde aş putea să-l găsesc pe acest domn ?

12.E'//M

a.E destul de enervant, sper că mi-o aduce înapoi în curând.

13./E/i

a.Mă duc să-l caut şi să-l găsesc pe cel care mi-a luat-o.

14.//e;i

a.Vă cer să binevoiți a repara această eroare şi voi reveni.

15.//i;m

a.În acest caz o iau pe aceasta şi mă voi duce mâine la Durand.

b.Durand va observa, o va aduce înapoi şi o va lua pe aceasta.

c.Voi reveni in seara asta ca să o iau pe a mea.

16.M'//i

a.N-are importanță, mă duc la el să-l caut.

b.Pot să trec peste asta în seara asta, mă voi duce la Durand mâine.

17.M'//m

a.Nu face nimic, este o obişnuință; am să-l revăd mâine.

b.Nu face nimic, o voi lua pe a sa.

Situația nr. 13

Un om aşezat la biroul său declară că nu poate să primească pe un vizitator care a sosit şi căruia îi fixase această întâlnire.

1.E'//

a.E tare supărător.

b.Dar m-am deranjat numai pentru asta.

c.Îmi pare rău că nu ştiu dacă voi putea reveni.

d.E regretabil că nu m-ați prevenit din timp.

2./E/

a.Ați fi putut să mă preveniți din timp.

b.Într-o casă organizată oamenii nu sunt deranjați degeaba.

c.Credeți deci că eu nu am nimic de făcut ?

d.Se evită a fixa o întâlnire când eşti incapabil să-ți ții promisiunea.

3.//e

a.De ce, dacă tot sunteți aici ?

b.Şi mâine veți putea ?

c.Într-adevăr nu puteți să-mi acordați o mică întrevedere ?

d.Vă rog să-mi retelefonați.

e.Ascultați, trebuie neapărat ca să vă vorbesc câteva minute.

4.I'//

a.Voi profita de asta ca să merg să fac cumpărături.

5./I/

a.Ar fi trebuit să dau un telefon pentru a confirma întâlnirea (engl.).

6.//i

a.În acest caz voi reveni domnule.

7.M'//

a.În orice caz treceam pe aici (engl.).

8./M/

a.Există circumstanțe imprevizibile.

9.//m

a.Când mă veți putea primi.

b.Atunci rămâne pentru o altă zi.

c.Ei bine, d-le, vreți să-mi fixați o întâlnire pentru o altă dată.

Combinări

10.E'/E/

a.E regretabil, dar permiteți-mi să vă spun că nu vă țineți de cuvânt.

11.E'//i

a.Asta mă supără, dar am să revin după masă.

12.E'//m

a.E într-adevăr păcat. În sfârşit, cu atât mai rău, rămâne pentru altă dată.

13./E/e

a.Credeți că eu am timp de pierdut ? Vă asigur că nu am nici un minut.

14./E/m

a.Nu-mi plac aceste procedee. Deci domnule, când trebuie să revin ?

15./M/e

a.Înțeleg, nu putem face întotdeauna ceea ce vrem. Telefonați-mi când mă puteți primi.

16./M/i

a.Voi mai reveni, sunt inconveniente care se pot întâmpla.

- -

U.a. Dar am fost absent ieri (nu poate fi notat pentru că subiectul a înțeles că întâlnirea trebuie să aibă loc “ieri”).

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

E’// Cuprinde răspunsurile în care cel ce vorbeşte exprimă dorința de a fi fost informat sau insistă asupra efortului său: “Mi-ar fi plăcut să ştiu”, “Dar m-am deplasat special”.

/E/ Se foloseşte pentru o aluzie directă a celeilalte persoane, la practicile sale rele în afaceri, la lipsa de considerații “De ce nu m-ați anunțat ?, “Ați fi putut să-mi telefonați”. Amenințările sunt de asemenea cuprinse în această notă: “Îmi voi rezolva afacerile altundeva”.

/ /e Se foloseşte când cel care vorbeşte insistă să fie primit imediat sau ulterior dar nu la un moment determinat: “Primiți-mă acum”, “Şi mâine dimineață ?”.

/ /i Se foloseşte când cel care vorbeşte afirmă că va reveni; accentul este pus pe propria sa activitate; cooperarea cu cealaltă persoană nu este cerută.

/ /m Este folosit când cel care vorbeşte cere o altă întâlnire fără condiție de timp, de circumstanțe particulare: “Când puteți să mă vedeți ?”.

Situația nr.14

O femeie stând în vânt pe o stradă, remarcă prietenei sale că persoana pe care o aşteaptă trebuia să fi venit de 10 minute.

1.E’//

a.Nu-mi place să aştept.

b.Mă întreb ce a putut să facă să întârzie.

c.Da, ea a întârziat.

2./E/

a.Să plecăm.

b.Întârzie mereu.

c.Nu se grăbeşte niciodată.

d.Exagerează făcându-ne să aşteptăm în ploaie.

e.Nu voi aştepta mult timp.

3.//e

a.Să mai aşteptăm 5 minute, dar nici un pic mai mult.

b.Să-i mai dăm 5 minute.

4.I'/ /

5./I/

a.În orice caz suntem în întârziere noi.

6./ /i

a.Să mergem la cafeneaua de alături să bem o cafea.

b.Am putea să-i telefonăm.

c.Să căutăm un adăpost de unde o putem vedea.

7.M'//

a.Nu mai avem timp de pierdut.

b.Vântul nu este prea puternic (engl.).

8./M/

a.Timpul urât a făcut-o probabil să întârzie.

b.O putem scuza, nu întârzie des.

c.Trebuie să aibă un motiv serios.

d.I s-a întâmplat probabil ceva, nu are obiceiul să lipsească de la întâlnire.

9.//m

a.Să mai aşteptăm puțin.

b.Nu cred să mai întârzie.

Combinări

10.E'/E/

a.Am oroare de aşteptat. Să plecăm.

b.Ce aşteptare lungă, dar e obiceiul să-i facă pe alții să aştepte.

11./E;M/

a.Oamenii nepunctuali sunt supărători, dar nu e vina ei.

b.Probabil că a fost împiedicată; să ne întoarcem la noi.

12./E/i

a.Nu mai aşteptăm; mă duc la adăpost.

13./E/m

a.Nu vă neliniştiți atât, va sosi.

14./M/i

a.Probabil că a fost împiedicată în ultimul moment; vom telefona.

15./M/m

a.Poate a fost întârziată ? Să aşteptăm.

b.Probabil a scăpat maşina; cu siguranță nu va întârzia.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

U.a. Nu-ți înțeleg răbdarea (eroare de interpretare)

b. Ah ? /

c. Credeți / nu pot fi notate fără anchetă.

d. Oh ? Ştiți ? . . . /

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

/E'/ Este folosit când cea care vorbeşte insistă asupra caracterului neobişnuit (neplăcut) al situației fără referire directă la femeia care se face aşteptată; "Detest să aştept".

/E/ Se notează astfel răspunsurile care subliniază lipsa de atenție a femeii care se face aşteptată sau refuzul persoanei care vorbeşte de a mai aştepta. “Nu este niciodată punctuală”, “Să plecăm”.

Agresivitatea poate să fie îndreptată asupra celeilalte femei din imagine: “De ce să se grăbească”.

//i Se foloseşte când persoana care vorbeşte are curs la o acțiune specifică mai mult decât simpla aşteptare, pentru a rezolva problema. “Să-i telefonăm ca să vedem ce s-a întâmplat”.

//m Se foloseşte când persoana care vorbeşte consimte să aştepte fără limite de timp.

Situația nr.15

O femeie se scuză față de partenerul său că a jucat greşit (la jocul de cărți).

1.E’//

a.Da, am şi câştigat.

2./E/

a.Încearcă să fii mai inteligentă data viitoare.

b.Ar fi timpul să vă dați seama de greşelile dvs. Pe viitor descoperiți-le înainte de a juca.

c.Încearcă să nu mai fii stupidă data viitoare.

d.Când cineva nu ştie să joace, doamnă, nu se amuză făcând pe alții să piardă.

e.Este într-adevăr vina dvs. că am pierdut: nu sunteți atentă.

3.//e

4.I’//

a.Această greşeală mi-a revenit.

b.Greşeala aceasta recunoscută vă va uşura cunoaşterea jocului pe viitor.

5./I/

a.Câtuşi de puțin; eu am fost cel care greşise.

b.Ar fi trebuit să vă explic mai bine jocul.

c.Modul meu de a juca a determinat greşeala dvs.

6.//i

a.Să încercăm o revanşă.

7.M'/ /

a.Jocul este o distracție, nu trebuie să tracasăm; a pierde sau a câştiga este tot a juca.

b.Oh ! Noi jucăm.

c.Nu are importanță: este o simplă partidă de cărți.

8./M/

a.Nu vă scuzați: jucând, toată lumea face greşeli.

b.I se poate întâmpla oricui.

c.Cu atât mai rău, nu se poate prevedea: sunteți scuzată.

d.Oricine face greşeli: nici eu nu sunt scutit.

e.Dar nu este vina d-voastră.

f.Nu se învață de prima dată cum se joacă bine.

9./ /m

a.Vom face mai bine data viitoare.

Combinări

10.E';M'/ /

a.Cred că este adevărat, dar n-are importanță, jocul este înainte de toate o destindere.

11.E'/M/

a.Într-adevăr, dar asta ar fi putut să mi se întâmple şi mie; vă scuz.

12.E'/ /m

a.E regretabil, dar va merge mai bine data viitoare.

13./E;M/

a.O eroare este întotdeauna permisă, dar să nu mai faceți.

b.Nu face nimic. Dar fiți mai atentă data viitoare.

14./E/m

a.Vom câştiga data viitoare, cu condiția să fiți mai atentă.

b.Trebuie numărate întotdeauna erorile: vom face mai bine data viitoare.

15./I;M/

a.Fac şi eu la rândul meu unele greşeli.

16.M'/E/

a.Suntem aici ca să jucăm, dar data viitoare evitați astfel de erori.

17.M'/M/

a.Sunteți scuzată; ceea ce este important este să joci, nu să câştigi.

18.M'//m

a.Jucăm ca să ne distrăm nu ca să ne mâhnim; vom câştiga data viitoare.

19./M/m

a.Evident, dar asta i se poate întâmpla oricui; ne redresăm data viitoare.

U. a. Data viitoare voi fi mai atent la joc.

b.Vă rog să mă scuzați.

c.Sunt distrat căci a fost într-adevăr o lipsă de atenție.

d.Ceilalți sunt atât de mulțumiți (nu poate fi notat fără anchetă).

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

M'// Se foloseşte când accentul este pus pe lipsa de importanță a jocului sau a scorului.

/M/ Se foloseşte când cel care vorbeşte îl linişteşte sau îl iartă pe celălalt jucător: "Toți facem greşeli"; "E foarte bine".

Situația nr.16

După un accident de automobil unul din şoferi îl acuză pe celălalt că a încercat să depăşească fără a avea dreptul.

1.E'//

2./E/

a.Dacă n-ați fi mers atât de repede nu s-ar fi întâmplat asta.

b.Dacă dvs. ați fi fost în dreptul dvs., accidentul nu s-ar fi produs.

c.Ați fi avut măcar datoria să vă trageți la o parte când am claxonat.

d.Învățați să conduceți.

e.Mai bine-zis dvs. n-ați vrut să vă lăsați depăşit.

f.Avem dreptul sau nu, răul s-a produs.

2./E/

a.D-le, eram în dreptul meu.

b.D-le, drumul aparține tuturor.

c.Legea îmi dă dreptul.

d.Dacă v-am depăşit înseamnă că aveam dreptul.

3.//e

a.Chemați un agent şi se va constata.

b.Să căutăm un agent care să ne arbitreze.

4.I'//

a.Ce încurcătură (engl.).

5./I/

a.E adevărat, am comis o imprudență.

b.Recunosc că am greşit.

c.Îmi pare foarte rău.

5./I'/

a.Ce vreți, credeam că pot să trec.

b.Scuzați-mă, dar am o întâlnire urgentă.

c.Scuzați-mă, dar sunt începător.

d.Vă rog să-mi acceptați scuzele, credeam că sunt în dreptul meu.

6.//i

a.Sunt asigurat.

b.Dacă nu am dreptate, am să vă plătesc pagubele.

7.M’//

a.Dacă n-a fost accidentat nimeni, răul nu este atât de mare.

8./M/

9.//m

a.Vom aranja între noi (engl.).

Combinări

10./E;/E/

a.Pardon.

11./E;I/

a.Exact, mă scuzați, dar şi dvs. ați făcut o manevră greşită.

13./E/e

a.Căutați un agent pentru a constata şi să nu pierdem timpul cu discuții.

13./E/i

a.În sfârşit, avem dreptate sau nu, am făcut-o; să scriem agențiilor noastre de asigurări.

14./E//i

a.Da d-le, avem dreptul, dar am să vă despăgubesc.

15./I/e

16./I/i

a.E adevărat, voi plăti pagubele.

17./I/m

18./I’/e

a.Eram distrat, vă rog să mă scuzați, sper că societatea mea de asigurări va plăti.

“Ce vreți”! (Acest răspuns nu poate fi notat fără anchetă), el poate exprima agresivitatea față de celălalt şofer, sau un blocaj datorat consternării. După caz: E sau I’.

//m Este folosit pentru răspunsurile care sugerează că problema poate fi rezolvată printr-un aranjament prin bună înțelegere “Să aranjăm asta între noi” ?

Situația nr.17

O femeie reproşează unui bărbat care stă împreună cu ea lângă un automobil, că a pierdut cheile maşinii.

1.E’/ /

a.Ce ne facem fără chei ?

2./E/

a.Poate ție nu ți s-a întâmplat niciodată ?

b.Trebuie reparat buzunarul meu.

c.E chiar momentul potrivit pentru reproşuri.

d.Te rog . . . fii calmă.

2./E/

a.Nu le-am pierdut. Le aveam în buzunar.

b.Oh, nu le-am pierdut, le voi găsi.

3.X’/ /e

a.Ajută-mă să le caut (engl.).

b.Uită-te în portmoneul tău (engl.).

4.I’/ /

a.Le aveam totuşi puse în buzunar.

b.Unde am putut să le pun ?

c.Eram sigur că le am.

d.Nu înțeleg cum de mi s-a întâmplat una ca asta.

e.Sunt cu siguranță în vreun buzunar.

5./I/

a.Sunt de neiertat.

b.Ah ! Ce prost sunt.

5./I/

a.Le-am lăsat într-un alt pantalon.

b.Sunt lucruri care se întâmplă.

c.Există o gaură în buzunarul meu.

d.N-am făcut-o intenționat.

e.Probabil le-am pierdut când mi-am scos batista.

f.Ce vrei, nu e vina mea, suntem atât de grăbiți.

6./ /i

a.Vom merge pe jos, e mai sănătos.

b.Aşteaptă o clipă ca să mă uit în celălalt buzunar.

c.Să mergem la hotel.

d.Va trebui să spargem un geam pt. a deschide portiera.

e.Mă duc să caut un lăcătuş ca să ni-l deschidă.

7.M'/ /

8./M/

9./ /m

a.Aşteaptă, am să le găsesc.

b.Până la urmă le voi găsi.

Combinări

10./E;E/

a.Dar le am, aşteaptă puțin.

b.Nu te împacienta, iată-le.

11./E/e

a.Bineînțeles, întotdeauna eu sunt de vină, caută în poşeta ta.

12./E;I/

a.Dacă nu m-ai fi făcut să aştept, am fi mai puțin în întârziere, dar sunt un stupid că am pierdut cheile.

13./E;I/

a.Nu fi stupidă, n-am făcut-o intenționat.

14./E/i

a.Nu te enerva, le caut.

15./E/i

a.Nu le-am pierdut, lasă-mă să le caut puțin.

16.I'/E/

a.Sunt totuşi sigur că le-am pus în buzunarul acesta; nu le-ai luat tu ?

b.Taci, sunt sigur că le am la mine.

17.I'/ /e

a.Da, suntem deja în întârziere; uită-te în poşeta ta, poate sunt acolo.

18./I/i

a.N-am făcut-o intenționat; am să le caut.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

a. Ți-am spus: "Fii atent la chei".
b. Întotdeauna distrat, sunt sigură că le-ai uitat acasă.

(Aceste două exemple se bazează pe erori de interpretare. Nota implicată este /E/).

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

/E/ Se foloseşte pentru răspunsurile în care cel care vorbeşte neagă categoric că a pierdut cheile: "Nu le-am pierdut", "Le am".

I’/ / Este folosit când răspunsul exprimă consternarea şi protestează că cheile trebuie să fie undeva. Acest răspuns este mai puțin încrezător decât cel notat E: “Trebuie să le am”.

/I/ Este folosit când cel care vorbeşte îşi admite greşeala dar caută un motiv “Probabil mi-a găurit buzunarul”.

/ /i Cuprinde răspunsurile în care cel care vorbeşte îşi continuă cercetările pentru a găsi cheile sau oferă alte mijloace de transport: “Voi căuta, ca să fiu mai sigur”, “Vom merge acasă cu autobuzul”.

Situația nr.18

Un vânzător se scuză față de un client pentru că a vândut chiar acum ultima bucată din marfa pe care acesta o cere.

1.E’

a.Ce păcat !

b.Nu am noroc.

c.Păcat, mi-ar fi plăcut s-o am.

d.Sunt dezolat.

e.Ce păcat, aş fi avut nevoie de ea.

2./E/

a.Mereu aceeaşi placă (acelaşi cântec).

b.Întotdeauna se spune aşa.

3./ /e

a.Puteți să-mi comandați una.

4.I’/ /e

a.Scuzați-mă că v-am deranjat.

5./I/

a.Ar fi trebuit să trec mai devreme.

6./ /i

a.Ar trebui să revin când veți primi noul model.

b.Voi încerca să găsesc altundeva.

c.Puteți să-mi spuneți unde aş putea găsi ?

7.M'/ /

a.Bineînțeles, nu puteți avea totul (engl.).

8./M/

a.Cu atât mai rău, mulțumesc.

b.Foarte bine, mulțumesc.

c.Mulțumesc totuşi.

9./ /m

a.Când credeți că veți primi ?

b.Aveți ceva asemănător ?

c.Veți avea mai mult noroc data viitoare.

Combinări

10.E'/ /e

a.Sunt decepționat, dar să mă aveți în vedere când veți mai primi.

11.E'/ /i

a.Nu am noroc, voi reveni.

12.E'/M/

a.Nu am noroc, mulțumesc totuşi.

13.E'/ /m

a.Sunt dezolat, dar aveți un articol asemănător.

14./I;M/

a.Nu e nici un necaz, nu aveam decât să vin mai repede.

15./M/i

a.Cu atât mai rău, vă mulțumesc, voi încerca să găsesc unul mai departe.

16./M/m

a.Nu e nici un necaz, când credeți că veți mai primi ?

17./ /e;i

a.Păstrați-mi una, voi trece mâine la ora potrivită.

18./ /e;m

a.Când primiți altele ? Puneți-mi una deoparte.

19./ /i;m

a.Când credeți că veți mai primi ? Voi reveni zilele astea.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

/ /i Este utilizat când cel care vorbeşte afirmă că va face un efort special pentru a rezolva problema: “Voi reveni mai târziu”, “Voi încerca la un alt magazin”.

/ /m Se foloseşte pentru răspunsurile care comportă soluții la problemă în limitele situației prezente. “Nu aveți nimic asemănător ?” Se includ de asemenea în această notă soluțiile în care timpul singur trebuie să remedieze situația: “Voi avea mai mult noroc data viitoare?”, “Când sperați să mai primiți?”.

Situația nr.19

Un agent de poliție pe o motocicletă abordează un automobilist care trece cu 90 km/h prin fața unei şcoli.

1.E’/ /

2./E/

a.Mai degrabă d-ta eşti nebun să goneşti aşa cu motocicleta.

b.Ar fi trebuit să se pună un afiş vizibil pentru a indica şcoala.

c.Dar credeți că eu ştiam că aici e şcoala ?

d.Sunt grăbit.

2./E/

a.Suntem în vacanță, copiii nu merg la şcoală acum.

b.Nu mergeam cu 90 domnule !

c.Şcoala nu era semnalată.

3./ /e

4.I'/ /

a.Mergeam chiar aşa de repede ?

b.Vă rog să mă scuzați.

c.Aveți dreptate, m-am grăbit cu siguranță.

5./I/

a.Am avut o clipă de neatenție.

b.Scuzați-mă, nu am văzut indicatorul.

c.Scuzați-mă, nu mă uitam la vitezometru.

d.Nu am permisul decât de 8 zile.

e.Mă voi duce la un medic.

f.Vă cer scuze, eram ocupat.

g.Scuzați-mă, sunt teribil de grăbit.

h.Scuzați-mă, nu mi-am dat seama.

6./ /i

a.Voi plăti amenda (engl.).

b.Voi fi mai atent la vitezometru, domnule agent.

7.M'/ /

8.M/ /

9./ /m

Combinații

10./I/I

a.Bine domnule agent, voi merge mai încet.

11./I;E/

a.Copiii fiind în clase iar eu fiind grăbit, n-am ținut seamă de indicator.

12./I/i

a.Scuzați-mă, n-am observat şcoala, voi încetini.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

U.a. Linişte (uneori şi mai ales în situații de supra-eu, subiectul notează acest cuvânt pentru a indica că în această situație nu poate da nici un răspuns verbal. În acest caz nici o notă nu e posibilă fără anchetă).

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

/E/ Se foloseşte pentru explicații ca: "sunt grăbit", care fără nici o circumstanță atenuantă are un caracter impertinent.

/E/ Este utilizat fie pentru răspunsurile în care cel care vorbeşte neagă faptul că a mers aşa repede, fie pentru răspunsurile implicând îndoiala culpabilității. Această notă se foloseşte şi atunci când cel care vorbeşte îşi recunoaşte vina dar neagă faptul că ar putea fi pedepsit.

I'// Se utilizează când răspunsul exprimă numai consternare. Dacă răspunsul este o simplă întrebare, nota depinde de intenția vorbitorului care reiese după anchetă; se dă I pentru surpriza că mergea aşa de repede, dar E pentru incredulitate.

/I/ Când cel care vorbeşte admite că mergea repede, dar indică o scuză.

Situația nr.20

O tânără se întreabă de ce ea şi prietena sa n-au fost invitate la o petrecere care se desfăşoară în camera vecină.

1.E'//

a.Şi mie, mi se pare caraghios.

2./E/

a.Ce vrei, ea are un caracter urât.

b.Preferă să se arate aşa față de necunoscuți pentru a-i capta.

c.E geloasă că noi suntem mai bune decât ea.

d.E atât de schimbătoare în prietenii.

e.Ocupă-te de problemele tale nu de ale altora.

3./ /e

a.S-o întrebăm dacă putem merge şi noi (engl.).

4.I'/ /

5./I/

a.Pentru că nu ne iubeşte, iată adevărul.

b.Am avut o mică ceartă cu ea.

c.Poate ne poartă ranchiună.

7.E'/ /

a.Mi-e absolut indiferent.

b.N-are nici o importanță.

8./M/

a.A făcut-o fără să se gândească.

b.Probabil că a uitat, căci este o bună prietenă de altfel.

c.Ce vrei, nu poate să invite pe toți prietenii, pentru că e foarte strâmt la ea.

d.Motivele ei nu sunt valabile, fără îndoială.

e.A invitat părinții; e bine că noi nu suntem invitate.

f.Poate s-a gândit că nu ne interesează.

g.Ce vrei, e puțin lunatică, nu trebuie să dăm importanță acestui fapt.

9./ /m

a.O va face data viitoare.

b.Ne va invita la o altă petrecere.

<u>Combinări</u>

10./E;I/

a.Probabil că nu facem parte din aceeaşi categorie cu invitații.

b.Nu ne consideră la înălțimea ei.

11.M'/E/

a.Ştii, această reuniune nu promite să fie deosebit de interesantă.

b.Oricum nu m-aş fi dus, nu-mi plac astfel de mondenități.

c.Las-o să facă, nu avem nevoie de ea.

d.Ne-am fi plictisit.

12./M;E/

a.Este liberă să invite pe cine vrea.

13./M/m

a.Probabil a uitat; va repara asta altădată.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

U.a. Nu ştiu (acest răspuns este prea scurt pentru a putea fi notat fără anchetă).

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

/E/ Este utilizat pentru remarcile agresive în care nu apare nici inferioritate, nici culpabilitate: "trebuie să fie geloasă".

/I/ E utilizat când motivele invocate provoacă un sentiment de inferioritate sau culpabilitate, direct exprimat sau nu. Persoana care vorbeşte poate să-şi asume întreaga responsabilitate a situației, punând direct în joc inferioritatea sa: "Nu ştim să dansăm", sau poate să arate un sentiment de inferioritate pentru vreo acțiune oarecare anterioară şi pe care o considerăm cauză a situației actuale.

E;I Este o "combinare intrinsecă" utilizată când inferioritatea şi culpabilitatea sunt exprimate cu referiri la sine şi proiectate. Răspunsul arată în mod tipic, în acelaşi timp agresivitatea față de gazdă şi sentimentul de insuficiență a persoanei care vorbeşte. Banalitatea unor astfel de răspunsuri este în mod deosebit evidentă când remarca ia forma unui contract între personaje: "Consideră că nu suntem destul de bune pentru ea".

/M/ Se foloseşte pentru răspunsurile care atribuie unor motive valabile faptul de a nu fi invitate, mai degrabă decât răutății: "Poate nu are destul loc".

M'/E/ Se foloseşte pentru răspunsurile de tipul: "În orice caz, noi nu doream să mergem", "Nu merită efortul de a întreba".

Situația nr.21

O femeie acuză alte două că au vorbit de rău o persoană care acum este la spital în urma unui accident.

1.E'/ /

2./E/

a.A meritat-o.

b.Dumnezeu a pedepsit-o.

c.Foarte bine, asta o va învăța să nu mai fie dezagreabilă.

2./E/

a.Asta nu-mi schimbă cu nimic părerea.

b.Asta n-are nimic cu defectele de care vorbeam.

c.Nu-i doream nici un rău.

d.Nu vorbim despre persoana respectivă, n-o cunoaştem.

3./ /e

4.I'/ /

a.Care spital ? Ce i s-a întâmplat ?

b.E grav rănită ?

c.Ah ! Biata femeie !

d.Îmi pare rău de ea, sper că se va restabili repede.

e.Ce ghinion are; îmi pare rău.

f.Sunt dezolată (să aflu asta).

5./I/

a.Regret ceea ce am spus.

b.Voi avea remuşcări toată viața.

5./I/

a.Ah ! Scuzați-mă, noi n-am ştiut.

b.Nu ştiam.

6./ /i

a.Am să-i fac o vizită după masă.

7.M'/ /

8./M/

a.Mă bucur că îmi vorbeşti de asta (engl.).

9./ /m

Combinări

10.I'/E/

a.Ce păcat ! Numai că poate asta o va redresa şi o va face mai bună.

b.Există totuşi dreptate pe pământ. Săraca nenorocită.

11.I'/E/

a.Sunt dezolată; mi-e milă de ea, dar asta nu schimbă cu nimic părerea.

b.Biata femeie ! Spune că i se fac mizerii ! Nu vom reîncepe.

13.I'/I/

a.Sper că nu are nimic grav . . . care spital ? Aş putea să o vizitez ?

14.I/I/

a.Nu ştiam. Ce i s-a întâmplat ?

15./I/i

a.Regret cuvintele mele puțin cam dure; am s-o vizitez după masă.

16./I/i

a.Îmi pare rău, nu ştiam; mă voi duce la spital s-o văd.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

I'/ / Se foloseşte când accentul este pus pe accident şi problema culpabilității celui care vorbeşte este ignorată. Formula: "sunt dezolată", folosită singură, se presupune că se referă numai la accident şi este deci notată I'.

/I/ E utilizată când persoana care vorbeşte exprimă regretele sale că a vorbit-o de rău sau retrage cele spuse: "Regret ceea ce am spus".

Situația nr.22

Un om tocmai a căzut; cineva îl întreabă dacă s-a lovit.

1.E'/ /

a.Da.

b.Într-adevăr m-am lovit tare.

c.Cred că mi-am fracturat brațul.

d.Încă nu ştiu.

2./E/

a.Nu, mi-a făcut bine.

b.Ce întrebare idioată !

c.Aş vrea ca dvs. să fiți în locul meu.

3./ /e

a.Oh ! Nu.

b.Nu, deloc.

c.Nu, mulțumesc.

d.Nu, merge.

e.Nu, pentru că am căzut bine.

5./I/

a.Este ca şi o distracție.

6./ /i

7.M'/ /

a.Nu, nu-i nimic.

b.Nu, numai o uşoară contuzie.

c.Nu, nu-i nimic, am alunecat.

d.Puțin.

e.Nu, dar mi-a fost frică.

f.Nu cred.

8./M/

a.E un accident care se poate întâmpla (engl.).

9./ /m

a.Puțin, dar va trece.

b.Da, dar nu va dura.

Combinări

10.E'/ /e

a.Ba da ! Ajutați-mă să mă ridic.

11./E/e

a.Ce împiedicat sunt ! Mai bine ajutați-mă să mă ridic, va fi mai potrivit.

12.I'/I/

a.Nu, dar mă gândesc unde-mi era capul de n-am observat coaja asta de banană.

13.I'/ /e

a.Nu, dar ajutați-mă să mă ridic.

14.M'/I/

a.Nu cred. Ar fi trebuit să fiu atent la obstacol.

15.M'/ /e

a.Cred că nu dar ajutați-mă să mă ridic.

16.M'/ /m

a.Puțin, dar nu face nimic, în 5 minute nu voi mai avea nici o durere.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

E'/ / Este utilizat când efectul răspunsului este de a sublinia sau a exagera răul. Acest răspuns implică de asemenea ca cealaltă persoană să fie consternată. Această intenție poate fi exprimată prin manevre dilatoare care lasă cealaltă persoană în incertitudine.

I'/ / Se foloseşte pentru negarea categorică a oricărui rău care presupune o oarecare încurcătură de a se găsi astfel de situație şi de a fi obiectul solicitudinii altuia.

MI/ / Se foloseşte pentru răspunsuri care minimalizează importanța răului şi diminuează încurcătura victimei, ca pentru a-l uşura pe celălalt de incertitudinea sa (neliniştea sa).

Situația nr.23

Un om înconjurat de bagaje. O femeie în costum de voiaj telefonează. Ea se întrerupe pentru a explica bărbatului că mătuşa ei îi roagă s-o aştepte pentru a-i mai felicita o dată.

1.E'/ /

a.Sper că se va lăsa mult aşteptată.

b.Dar vom pierde trenul.

c.Riscăm să întârziem.

d.Cu condiția ca să se grăbească.

e.Vom întârzia dacă aşteptăm (engl.).

f.Spune-i că vom întârzia dacă aşteptăm.

2./E/

a.Ah, mereu mătuşa ta; să terminăm.

b.Ah, mereu ! O dată ajunge.

c.Este enervantă ! Spune-i că ne grăbim.

d.Nu contează; am hotărât să plecăm, plecăm.

e.S-o ştergem.

f.Totuşi, ar fi putut-o face mai repede (devreme).

g.Dar trenul va pleca, n-o putem aştepta.

h.Spune-i că trenul pleacă îndată.

i.Ce bătrână proastă, spune-i că e imposibil.

3./ /e

a.Spune-i să ne felicite prin telefon.

b.Spune-i să se grăbească.

c.Spune-i că trenul pleacă peste o jumătate de oră.

4.I'/ /

a.Este într-adevăr drăguță.

b.Ce delicată e mătuşa ta; ale mele nu sunt atât de drăguțe.

c.Ce drăguță e draga ta mătuşă că se deranjează pentru noi înainte de plecare.

5./I/

a.Trebuie să ne împărțim timpul aşa ca s-o mai revedem (engl.).

6./ /i

a.Vom trece s-o vedem când ne întoarcem şi până atunci, îi trimitem flori.

7.M'/ /

a.De acord, mai avem 20 minute până la plecarea trenului (engl.).

b.Va fi probabil aici în curând (engl.).

8./M/

a.Nu e indispensabil; dar dacă îi face plăcere.

b.Mătuşa încearcă întotdeauna să facă mai bine (engl.).

9.//m

a.Ei bine, s-o aşteptăm.

b.O vom aştepta dar nu mult timp.

c.Să avem răbdare un moment.

<u>Combinări</u>

10.E'/E/

a.La dracu cu mătuşa ta, ne va face să pierdem trenul.

11.E'//

a.Spune-i să se grăbească, ne va face să pierdem trenul pentru că pleacă peste 5 minute.

12./E;M/

a.Femeile astea bătrâne au întotdeauna idei drăguțe, dar noi nu avem nevoie de felicitarea ei.

13./E/i

a.Nu avem timp. Lasă-i un bilețel ca să-i explici.

14./E/m

a.Ei bine, să aşteptăm, dar ar fi putut să ne prevină ceva mai repede.

15.I'//m

a.E o idee bună; o vom aştepta, va fi fericită.

- -

U.a. Şi eu o felicit la rândul meu.

b.O va face când ne vom întoarce.

(Aceste răspunsuri necesită o anchetă; ea poate fi expresia unei agresivități îndreptată împotriva mătuşii, sau poate să aducă în mod real o soluție a problemei).

E'// E utilizat pentru răspunsuri care pun accentul pe inconvenientul situației: "Vom fi în întârziere dacă aşteptăm", "Spune-i că vom întârzia dacă aşteptăm".

/E/ Se foloseşte când agresivitatea este dirijată direct împotriva mătuşii şi se exprimă prin epitete frecvent agresive, nerespectuoase sau care exprimă iritarea față de prostia mătuşii: "E o idioție", " Spune-i să se ducă dracului". Această notă este folosită şi pentru refuzul categoric de a îndeplini dorința mătuşii: "Nu putem aştepta".

//e Se foloseşte pentru răspunsuri ca: "Spune-i să se grăbească" ceea ce înseamnă că mătuşa trebuie să-şi adapteze conduita. Această notă cuprinde de asemenea răspunsuri ca: "Nu putem aştepta mult timp", în care timpul este limitat într-un fel şi care presupune că, din nou mătuşa trebuie să-şi adapteze conduita.

I'// E folosit când subiectul acceptă cu plăcere situația, ca o manifestare a afecțiunii mătuşii.

/ /i E folosit pentru planurile de acțiune (deplasând simpla aşteptare) elaborată de cel care vorbeşte în vederea rezolvării problemei: “Ne vom opri la ea” (Vom trece pe la ea).

M’/ / E indicată atunci când aşteptarea nu prezintă dificultăți atunci când aceasta e fie exprimată sau numai implicată, cu menționarea sau nu a faptului că perechea va aştepta realmente: “Va fi probabil aici în curând”.

/ /M. E folosit pentru simpla acceptare a aşteptării: “Bine, vom aştepta”.

Situația nr.24

Un om dă înapoi un ziar rupt şi se scuză explicând că copilul l-a rupt aşa.

1.E’//

a.E regretabil.

b.Ce păcat, şi eu care aveam de gând să-l dau unui prieten să-l citească.

2./E/

a.N-ar fi trebuit să-l lăsați la îndemâna copilului.

b.Ați fi putut totuşi să fiți atent.

c.Nu vi-l voi mai împrumuta.

d.Altă dată, sper că veți avea politețea să cumpărați un altul.

e.Când se împrumută ceva trebuie să ai grijă de el.

f.Nu copilului i l-am împrumutat.

3./ /e

a.Puteți să cumpărați altul ?

4.I’//

5./I/

6.//i

a.Voi cumpăra altul.

b.Îl voi lipi.

7.M’//

a.Nu face nimic, l-am citit.

b.Nu-i nimic, nu e decât un ziar.

c.Nu-i nimic, era de anul trecut.

d.N-are importanță, e încă lizibil.

e.Nu e prea grav, l-am citit deja şi pentru a face focul e încă bun.

8./M/

a.Unui copil i se iartă orice.

b.A făcut bine că s-a distrat cu el.

c.Oh, asta se întâmplă la copii.

d.Nu face nimic.

e.Nu face nimic, acest copil e atât de drăguț.

f.Vă rog, nu vă faceți probleme.

g.Oh, domnule, nu face nimic, toți copiii sunt la fel.

h.Nu l-ați certat cel puțin.

9./ /m

<u>combinări</u>

10.E'/E/

a.Oh ! E enervant, ar fi trebuit să-l feriți de copilul dvs., țineam mult la acest ziar.

11.E'/M/

a.E păcat, dar îl iert pe copil din toată inima.

12./E;M/

a.Iubesc mult copiii; dar ați fi putut să-l împiedicați.

b.Glumiți d-le ! Nu-i nimic ! Data viitoare îl veți păstra mai bine.

13./E/i

a.Mulțumesc, voi încerca să-l repar, dar ar fi trebuit să-l îngrijiți deoarece îmi este util.

14.M'/M/

a.Nu face nimic, l-am citit; la copii se întâmplă adesea aşa.

15./M/e

a.Nu-i nimic că copilul l-a rupt; e păcat că nu puteți să-mi cumpărați altul.

- - - - - - - - - - - - - - - - - - -

U.a. Mulțumesc.

b.Drăguțul de copil.

c.Puteți să-l înapoiați copilului.

(Aceste răspunsuri nu pot fi cotate fără anchetă deoarece ele pot exprima fie agresivitatea (E) fie din contră, iertarea (M)).

M'// E folosit când cel care vorbeşte minimalizează paguba în raport cu sine însuşi: "Nu-i nimic, în orice caz l-am citit", "Ziarele nu sunt scumpe".

/M/ E folosit când cel care vorbeşte îl iartă pe copil sau îl liniştеşte pe părinte: "Copiii sunt copii", "Sunt accidente care se mai întâmplă".

<u>Despuiere</u>

<u>Protocolul de examen</u>

1./E/

a.Ați fi putut să fiți atent; fiind în maşină nu înseamnă că aveți dreptul să împroşcați pe toată lumea.

2./<u>I</u>/

a.Oh, scuzați-mă doamnă, n-am fost atentă; sunt mâhnită de ceea ce s-a întâmplat.

3./E/

a.Ah, nu ! Cu pălăriile astea mari . . . şi nu o voi părăsi.

4./M/m

a.Cu atât mai rău ! Nu e vina dvs., îl voi lua pe următorul.

5./E/i

a.Poate l-ați izbit ? Îl vom verifica cu seriozitate.

6./ /e

a.Oh ! Nu se poate ca măcar o singură dată să iau mai multe, căci nu voi putea să revin săptămâna viitoare.

7./E/

a.Ascultă băiete, nu voi putea suporta astfel de reflexii.

8./M/

a.Într-adevăr ! Ei bine, mergeți, asta nu mă deranjează.

9./E/

a.Dar plouă, doar nu credeți că deoarece patronul nu este aici am să mă ud leoarcă.

10./E/

a.Nu domnule, nu sunt un mincinos.

11./E/

a.Acesta nu e un motiv să deranjați oamenii la ora asta.

12./ /m

a.Ei bine, cu atât mai rău, voi aştepta până când revine.

13.E'/E/

a.Am venit special pentru asta şi mi-ați spus că mă veți primi.

14.E'/M/

a.Dar ce poate să facă ? Poate i s-a întâmplat ceva.

15./M/

a.Vă rog ! Se poate întâmpla oricui.

16./I/

a.Ştiu, dar oricum, am încercat.

17./I'/

a.Nu le-am pierdut; mai înainte mai erau.

18.E'/ /

a.Păcat, rămâne pe data viitoare.

19./I/

a.Ştiu, dar sunt foarte grăbit.

20./E;I/

a.Ce vrei, nu suntem interesante pentru ea.

21./E/i

a.Nu-i voiam răul; vom merge s-o vedem.

22.M'/ /

a.Nu, nu-i nimic.

23.E/E/

a.Şi apoi ? Vom pierde trenul.

24.M'/ /

a.Nu face nimic; l-am citit.

După ce răspunsurile subiectului au fost corectate, se trece cotarea pe foaia de despuiere la examenul precedent.

2.Indice de conformitate la grup (Group Conformity Rating; GCR)

GCR-ul este primul indice care se calculează. Acest indice măsoară conformitatea răspunsurilor subiectului cu cel al mediei populației.

S-a determinat pentru fiecare situație frecvența relativă a diferitelor tipuri de răspuns: E, I, M, E', I', M', e, i, m (variantele E şi I sunt asimilate la E şi I). S-au reținut pentru fiecare situație tipurile cele mai frecvente întâlnite folosind următoarele criterii:

1º.Frecvența acestor tipuri de răspunsuri, exprimată în procente, trebuie să fie în mod semnificativ superioară față de acele răspunsuri a căror frecvență este imediat inferioară (raport critic cel puțin egal cu trei). Dacă nu acesta este cazul, s-a calculat semnificația diferențelor între două tipuri şi al treilea (în ordinea descrescătoare a

frecvenței) şi aşa mai departe până ce se găseşte o diferență de frecvență semnificativă. Sunt reținute pentru GCR până ce apare o diferență semnificativă. În practică, maximul obținut pe o situație a fost 3 tipuri de răspunsuri.

2º.Frecvența trebuie să fie superioară față de 40% sau egală cu această cifră. Când mai multe tipuri de răspunsuri au fost reținute pentru o situație dată, criteriul de față nu este aplicabil decât celui cu frecvența cea mai mare.

Tabelul I dă tipurile de răspunsuri corespunzătoare criteriului I cu frecvențele corespunzătoare. S-au indicat prin + răspunsurile care corespund în acelaşi timp ambelor criterii, adică răspunsurile lui GCR definitiv, reproduse în lista următoare.

1./M/	6.	11./E/	16./E/	21.I'/ /
2./I/	7./E/	12.	17./E/	22.M'/ /
3.	8.	13./E/	18.	23./E/
4./M/m	9./E/	14.	19./I/	
5./ /i	10./E/	15.	20.	

Pentru a uşura calculul GCR-ului, tipurile reținute au fost imprimate în colțul inferior drept al rubricii de pe foaia de răspuns. Se numără răspunsurile subiectului care corespund GCR-ului. La situația nr.1, răspunsul subiectului este (E); GCR-ul este (M). Deci nu există acord. Pentru situația 2, răspunsul subiectului este /I/ şi GCR-ul este tot /I/. Se trece în coloana din dreapta lui 1 (reamintim că I este asimilat lui I). Pentru situația 3 nu există răspunsuri tip în GCR, deci nu se ține seamă de răspunsul subiectului. Pentru situația 4 răspunsurile subiectului sunt M/m; GCR-ul este /M/ sau / /m. Se trece 1 la GCR dacă răspunsul subiectului ar fi fost / /M/ sau / /m asociat cu alte tipuri şi s-ar fi acordat 1/2 din GCR. Pentru situația 5, răspunsul subiectului este /E/i, GCR-ul este / /i. Se dă la GCR 1/2 ca întotdeauna când în afara răspunsului corespunzător GCR-ului, subiectul a dat şi alt răspuns, care nu figurează în GCR. Se examinează în acelaşi mod diferitele situații.

Când această cotare este terminată, se face suma punctelor şi a jumătăților. În exemplul nostru avem un total de 10,5. Deoarece există 16 situaţii cu GCR, totalul maxim posibil este de 16. GCR-ul exprimat în % este 65% din maximum.

Tabelele 2 şi 6 dau repartizarea GCR-ului; în populația standardizată GCR-ul mediu este de 58,64% cu o abatere standard de 12,79. Este util să transformăm GCR-ul în notă standard cu ajutorul tab.6. În cazul nostru nota T corespunzătoare la 65% este 55. Se trec cifrele corespunzând părții de jos a foii stângi a notelor extrase, în amplasările corespunzătoare. Se raportează de asemenea GCR-ul exprimat în procente în partea de sus a paginii drepte, reprezentări grafice. Astfel se poate obține direct prin această manieră fără să mai trecem peste tabele, nota T corespunzătoare consultând scara plasată în stânga reprezentării grafice.

Remarcă: Criteriile pe care noi le-am utilizat pentru determinarea răspunsurilor tip ale GCR-ului nu sunt cele utilizate de către Rosenzweig în standardizările P.F.-ului. Test pentru adulți (13,22) dar în cea a P.F. test pentru copii (27). În ultima sa lucrare, autorul recomandă întrebuințarea acestei ultime metode şi pentru forma adult, modificare care nu a fost încă realizată în forma americană a testului.

Profiluri

Următorul calcul de efectuat este acela al profilurilor, cărora le corespunde căsuța superioară dreaptă a foii stângi cu adnotări (extrageri de note).

Frecvența apariției fiecăruia dintre cei 9 factori este cercetată în coloanele "Extrageri de note" şi indicată în căsuțele corespunzătoare a "Profilurilor". În aceste calcule orice diviziune între factorii cotării asupra unei întrebări este calculată pe o bază de proporționalitate, dând o greutate egală fiecărui factor. Nu se ține cont de faptul că factorii sunt prezenți într-una sau mai multe din coloanele tipului. Spre exemplu, dacă un răspuns este cotat /E/e, acest răspuns contribuie cu 0,5 la suma E şi 0,5 la suma e.

Dacă un răspuns este cotat /E;I/ se aplică acelaşi principiu, făcându-se ca răspunsul să contribuie cu 0,5 la suma E şi cu 0,5 la suma I.

Când în protocol se găsesc factori cotați între paranteze, aceşti factori nu participă la tabelarea generală, dar sunt tabelați separat şi înregistrați în ( ), plasați în jos şi la dreapta fiecărei căsuțe a profilului. Când s-au umplut cele 9 căsuțe ale profilurilor se adună orizontal şi vertical şi se înregistrează rezultatele în căsuțele intitulate Total. Se transformă aceste rezultate brute în procentaje, raportându-le la maximum posibil care este în fiecare caz 24. Eventual, dacă subiectul n-a răspuns uneia dintre aceste situații sau dacă răspunsul său n-a putut fi cotat, maximul este redus cu atât mai mult. Procentajele sunt înregistrate în căsuțele prevăzute acestui efect.

Se pot transforma în rezultate standard T utilizând tabelul 6, bazat pe repartiția frecvențelor în populația generală. Aceste note T permit situarea subiectului în funcție de diferitele categorii E, I, M, O-D, N-P, N-D, în raport cu populația generală şi de a aprecia derivațiile eventuale ale naturii lor, ale sensului lor şi ale intensităților. În exemplul lor pe care l-au luat, putem umple diferitele căsuțe urmărind principiile generale pe care le-am dat. Căsuța din stânga-sus corespunde lui E'. Există în protocol 4 E' dar fiecare este cotat 0,5 (de fiecare dată el este însoțit de un alt factor). Nota 2 este deci înregistrată în căsuța corespunzătoare. Căsuța următoare, la intersecția lui E şi E-D corespunde răspunsurilor E. Există 12 răspunsuri E, dintre care 6 în care E nu este însoțit de alți factori şi 6 în care este însoțit de un alt factor în aceeaşi coloană (situațiile 8 şi 20) fie în alte coloane şi care sunt cotate cu 0,5. Se va înregistra deci la nota 6 +(6 x 0,5) fie 9 în cazul E. Vom nota că, la fel ca pentru GCR, E sunt asimilați la E în profiluri. Căsuța următoare, la intersecția E şi N-P, este aceea în care s-au întabelat. Există un răspuns e. Se înregistrează I în căsuță, căci acest răspuns e pentru situația 6 şi nu este însoțit de nici un alt factor. Se umplu tot aşa şi celelalte 6 căsuțe. Acestui fapt se adună cifrele înregistrate orizontal, Nota

(totală) corespunzând sumei tuturor răspunsurilor extrapunitive (de pedeapsă) (adunarea orizontală a liniei E este 2+9+1=12). Pentru linia I se obține 5,5; pentru linia M 6,5. Apoi se calculează sumele pe coloanele verticale, adică răspunsurile de dominația de sine a obstacolului (O-D) fac 5, a apărării de sine (E-D) fac 15, a persistenței necesității (N-P) fac 4. Aceste cifre sunt transformate în procentaje în raport cu 24. Spre exemplu, există 12 răspunsuri extrapunitive; fac 50%. Acest procentaj poate fi convertit în note standard T consultând tabelul 6. Subiectul fiind ok, se vede că 50% corespunde unei note T de 53. Se calculează în aceeaşi manieră celelalte procentaje şi se convertesc în note T. Tabelul permite verificarea exactității calculelor efectuate. Adunându-se pe orizontală şi verticală totalurile brute trebuie să se obțină în ambele cazuri cifra 24 şi de aceeaşi manieră pentru procentul 100%, cifra 100.

Se poate obține de asemenea o reprezentare grafică directă raportându-se cele 6 procentaje obținute pe foaia dreaptă: reprezentarea grafică. Ca şi pentru GCR avem de asemenea posibilitatea să citim direct nota T corespunzătoare consultând scara plasată la stânga, fără să mai raportăm la tabele. Trebuie să indicăm că reprezentarea grafică este bazată pe transformările notei T, cele două sexe fiind reunite. Cifrele pe care le-am dat mai sus, obținute pornind de la tabele, corespund etalonajului pentru subiecții masculini. În practică, notele bărbaților şi ale femeilor sunt foarte apropiate, se pot foarte bine constata notele T obținute prin intermediul reprezentării grafice. Nu se va raporta la tabele numai dacă se va dori o mai mare precizie.

Transformarea în note T a celor 9 căsuțe în interiorul profilurilor

Noi am considerat necesar să transformăm de asemenea în note T cifrele celor 9 căsuțe corespunzând frecvenței apariției diferiților factori. Am transformat direct notele brute în note T, fără să mai trecem prin calculul procentajelor. Aceasta are desigur inconvenientul de a nu fi numai dacă subiectul a dat răspuns la toate situațiile. În acelaşi timp noi ne-am gândit că complicația suplimentară care ar fi

introdus transformarea în procentaje nu era justificată prin această dificultate. Este recomandabil evident dacă se doreşte o rigurozitate mai mare să se raporteze eventual cifrele brute obținute la cele pe care subiectul le-ar fi obținut răspunzând la toate situațiile. Dacă spre exemplu subiectul n-a răspuns decât la 22 de situații şi dacă răspunsurile sale se repartizează astfel: vezi pag. – se obține raportând cifrele la 24 (vezi pag.).

Dacă se rotunjeşte la cifra întreagă sare la 0,5 se obține (vezi pag.) (Se va nota în cazul particular că suma răspunsurilor nu este de altfel decât 23,5 având în vedere nevoia de a rotunji cifrele obținute). Nu este de altfel sigur că această metodă, în ciuda rigorii sale aparte, este foarte satisfăcătoare din punctul de vedere psihologic. Problema a fost pusă în acelaşi fel în testul lui Rorschach şi face adeseori mai interesant să se țină cont de numărul absolut de răspunsuri (K, G etc.) decât de procentajul diferitelor categorii în raport cu numărul total (K%, G% etc.). Deşi sunt din acestea noi dăm în tabele corespunzătoare, pentru cele 2 sexuri reunite.

a).Mediile şi tipurile – ecart şi cele 9 factori (exprimați în cifre brute) tabel 4.

b).Notelor T corespunzând notelor brute, scara pe care am adaptat-o este identică celei deja întrebuințate înainte. Ea corespunde unei medii de 50 şi unui tip ecart de 10 (tab.7).

Rezultatele celor 9 căsuțe ale profilurilor sunt înregistrate în reprezentarea grafică care permite, dacă dorim, să obținem direct notele T corespondente, fără să mai trecem în tabele.

Patternul

Calculul patternilor vine după aceea. Ei sunt notați sub diferite profiluri (aspecte). Patternii sunt în număr de 4: 3 principali notați cu 1, 2, 3 şi un pattern adițional (suplimentar) privind valorile următoare: E şi I.

Patternul 1 exprimă frecvența relativă a diferitelor direcții de răspuns fără a ține seama de tip, adică se notează răspunsul extrapunitiv cel mai frecvent şi răspunsul

nepunitiv cel mai frecvent, aranjându-le după ordinea frecvenței descrescătoare indicând simbolic prin “ “ sau “ = “ frecvența lor relativă.

Verificarea profilurilor arată că răspunsul E cel mai frecvent este în coloana E-D (frecvența 9) şi răspunsul M (la fel de frecvent) apare cel mai frecvent în E-D (frecvența 2,5). Avem deci patternul 1: E I M.

Patternul 2 exprimă frecvența relativă ținând cont mai mult de tip decât de direcție, adică se notează răspunsul cel mai frecvent în coloana E-D, altul în N-P şi se aranjează după ordinea frecvenței ca şi înainte. De exemplu, în coloana O-D avem E’=M’=2, în coloana E-D avem E=3, în coloana N-P avem m=2. Patternul va fi deci E E= =M’ =m.

Patternul 3 exprimă frecvența relativă a trei factori cei mai frecvenți, oricare ar fi tipul sau direcția. El se obține căutând la profiluri cele trei frecvențe indicate şi clasându-le ca cea mai înaintată. De exemplu, frecvențele cele mai ridicate sunt: E(9), I(3,5), M(2,5). Patternul 3 va fi deci E I M.

Cei trei patterni principali astfel descrişi nu sunt decât reformulări ale tabloului profilurilor. Patternii prin control permit mai uşor ca profilurile să se noteze modurile predominante de răspuns prin direcție, prin tip şi prin cele două combinate.

Patternul adițional este prezentat pe foaia de extrageri de note sub cele trei precedente. Patternul constă în compararea variantelor E şi I cu ceilalți factori de cotare pentru a pune în evidență rolul răspunsurilor în situațiile de blocaj (du-sur-moi), situații care evocă factorii subliniați. Frecvențele E şi I în protocol este notată mai înainte separat apoi ca total al celor 2 şi procentajul celor 3 cifre brute este raportat la 24 pentru calculul procentajelor. De exemplu, E se găseşte o dată singur (situația 10 şi cota 1/2). Față de E se înregistrează deci 1,5 ceea ce dă procentul de 6%. Tot astfel se obține 2 I, fac 8% şi prin urmare E+I=3,5 şi fac 15%.

Patternii adiționali sunt transformați în note T raportându-i la tabelul 8. Rezultatele privind patternii astfel definiți (patternii clasici) şi patternii adiționali

sunt înscrişi pe foaia din stânga în căsuţele corespunzătoare. Cifrele privind patternii adiţionali sunt înregistrate pe reprezentarea grafică care permite obţinerea directă a notelor T corespondente.

Patternii bazaţi pe notele T

Transformarea cifrelor brute ale profilurilor în nota T atrage o modificare completă a patternilor. De altfel, acesta este şi scopul pentru care am efectuat-o. Într-adevăr, cei 3 patterni principali vizează o reformulare a profilurilor şi o determinare a modurilor de răspundere predominante, prin direcţie, tip şi prin cele 2 combinaţii. Din păcate, pentru că se operează asupra cifrelor brute, din cauza răspunsurilor aparţinând GCR-ului trebuie să ne aşteptăm la patterni normali neavând altă semnificaţie decât să se întâlnească la marea majoritate a subiecţilor normali. Un exemplu ne permite să arătăm diferenţe pe care le introduce întrebuinţarea notelor. Să luăm subiectul ca exemplu. Cifrele brute sunt următoarele: vezi tab. pag. Dacă transformăm în note T cifrele brute ale celor 9 căsuţe şi procentaje corespunzând tipurilor de reacţie şi direcţiilor se obţine următorul tablou, pag. (N.B. – Notele T corespunzând tipurilor şi direcţiilor au fost calculate pe tablouri bărbaţi-femei).

Patternii sunt următorii:

a)Patternul I: mod de răspuns predominant prin direcţie, independent de tip.

1.Pattern bazat pe note brute: E I M

2.Pattern bazat pe note T: M I E

Vedem că în cazul particular avem o inversiune completă a patternului nota brută cea mai ridicată găsindu-se printre răspunsurile extrapunitive (E) urmată de o notă intrapunitivă(I) şi de o notă impunitivă (M). Nota T cea mai ridicată se găseşte printre răspunsurile impunitive (M') urmată de o notă intrapunitivă (I) şi de o notă extrapunitivă (E).

b)Patternul 2: mod de răspuns predominant prin tip, indiferent de direcţie.

1.Pattern bazat pe note brute: E (E'=M'=m)

2.Pattern bazat pe note T: M’ I m

Pe deasupra, la acest punct nu există nici un raport între cele două rezultate.

c)Patternul 3: mod de răspuns predominant independent de tip şi direcţie.

1.Pattern bazat pe note brute: E I M

2.Pattern bazat pe note T: M’ I E

Este deci evident că patternii bazaţi pe notele T au o valoare superioară celor aflaţi pe notele brute. Transformarea notelor celor 9 căsuţe în note T împarte practic calculul patternilor, pentru că astfel simplul control permite uşor determinarea lor. Se vor putea înregistra patternii rezultaţi din comparaţiile notelor T în căsuţa corespunzătoare foii din dreapta.

Tendinţe

Analiza tendinţelor este ultima fază de elaborare a rezultatelor. Se întâmplă că subiectul pe parcursul probei să se schimbe de o manieră importantă trecând de la un tip sau o direcţie în cursul primei părţi la un alt tip şi la o altă direcţie pe parcursul celei de-a doua. Uneori putem avea o altă modificare înainte de sfârşitul probei. Orice schimbare a acestui tip are o mare importanţă pentru înţelegerea reacţiilor la frustrare căci acestea depind într-o mare măsură de atitudinile subiectului la propriile sale reacţii. Spre exemplu, un subiect poate începe proba arătând tendinţe extrapunitive marcate, cotate în coloana E-D şi după 8-9 situaţii care au putut să ridice în el un sentiment de vinovăţie suficient de intens dă pe deasupra răspunsuri de tip intrapunitiv. Această modificare poate să consiste în pasajul majorităţii răspunsurilor unei coloane în prima parte a experienţei la o altă coloană în a doua parte, independent de direcţia răspunsului. Analiza tendinţelor are ca scop să pună în evidenţă existenţa eventuală a unor astfel de modificări în cursul experienţei şi de a preciza natura acesteia.

Convenţia pentru a nota aceste tendinţe foloseşte o săgeată deasupra căreia se plasează simbolul factorului sau al categoriei asupra căreia se atrage atenţia.

Deasupra axei săgeții (vezi ??????? are mai multe sensuri-dicționar ??????) se indică valoarea numerică a tendinței atinse cu un semn + sau -. Semnul + indică o tendință pozitivă adică în care factorul sau categoria predomină în prima jumătate a protocolului (situațiile 1-12 inclusiv). Semnul – indică o tendință negativă.

Formula de calcul a valorii numerice a unei tendințe este:

(tab.9) $\frac{a - b}{a + b}$

în care a este valoarea cantitativă a factorului în prima jumătate a protocolului, b este valoarea cantitativă în a doua jumătate. Pentru a fi considerată ca semnificativă o tendință trebuie să se bazeze pe cel puțin 4 răspunsuri şi să aibă o valoare minimă de + 0,33. Această valoare reprezintă un raport de 1 la 2, urmând formula precedentă. Cu toate acestea unele tendințe nu trebuie să fie luate în considerare numai dacă ele au o valoare minimă de + 0,50, căci ele s-ar întâlni cu un început de 0,33 în multe protocoale normale, după cum reiese din examinarea GCR-ului.

către O-D (valoarea negativă)

depărtându-se de E-D (valoarea pozitivă)

depărtându-se de N-P (valoarea pozitivă)

Acestea sunt indicațiile date de Rosenzweig.

Există 5 tipuri de tendințe, primele 3 (1, 2, 3) numite tendințe intracoloane, consideră direcția agresiunii în fiecare din cele 3 coloane, pentru fiecare tip de reacție.

Tipul 4 consideră direcția fără să țină cont de coloane. Tipul 5 consideră distribuția factorilor în cele 3 coloane fără să țină cont de direcția agresiunii. Vom examina stabilirea tendințelor în protocolul luat ca exemplu.

Tipul 1. Controlul coloanei O-D arată că factorul E’ apare de 4 ori în a doua jumătate a protocolului, de zero ori în prima parte. Aceşti 4 E’ corespund notației ponderate,

2,0. Raportul numeric (0-2)/(0+2)= -1. Alți factori (I', M') nu apar decât respectiv pentru 1 şi 2 în coloana O-D şi nu au fost luate în considerare.

Tipul 2. Controlul coloanei E-D arată că factorul E este întâlnit în prima jumătate de 8 ori (cu o notă ponderată de 7) şi de 4 ori în a doua jumătate (cu o notă ponderată de 2).

Raportul este (7-2)/(7+2)=0,56. Factorul I este întâlnit o dată în prima jumătate (nota 1) şi de 3 ori în a doua jumătate (nota 2,5). Raportul este (1-2,5)/(1+2,5)=0,43. Factorul M este întâlnit de 2 ori în prima jumătate (nota 1,0) şi de 2 ori în a doua jumătate (nota 1,5). Raportul este – 0,20.

Tipul 3. Controlul coloanei M-P arată că nici un factor nu apare în 4 situații.

Tipul 4. Neținând cont de coloane, se compară distribuția factorilor extrapunitivi în prima şi a doua jumătate. În prima jumătate este prezent de 9 ori (cu o notă ponderată de 8) şi în a doua jumătate de 8 ori (cu o notă ponderată de 4). Raportul este deci +33. Controlul factorilor intrapunitivi arată o tendință negativă de 0,45. Valoarea obținută plecând de la factorii impunitivi este de – 0,23.

Tipul 5. Controlul coloanei O-D arată prezența de 0 factori în prima jumătate, de 7 factori în a doua jumătate (cu o notă ponderată de 5). Avem deci o tendință negativă O-D de –1. În coloana E-D valoarea obținută este de 0,20. În coloana N-P valoarea obținută este de 0,50. Cifrele pe care le-am găsit pentru 10 tendințe pe care le-am calculat sunt înregistrate în căsuțele corespunzătoare bazei şi la dreapta foii din stânga.

Determinarea semnificației tendințelor

Ne-am gândit să reluăm studiul detaliat al statisticii tendințelor, cu scopul de a determina cu cea mai mare exactitate începutul semnificației fiecărei tendințe şi fără să precizăm, exprimând în nota T importanța modificării atitudinii subiectului în cursul desfăşurării experienței.

Pentru această acțiune avem:

a)reținută condiția esențială; necesitatea prezenței răspunsului în cel puțin 4 situații.
b)calculată pentru cele 14 tendințe, în toate dățile când condiția a era verificată, raportul (a-b)/(a+b) în grupul de 240 de subiecți.
c)calculată media şi tipul – ecart al distribuției fiecărei tendințe. Rezultatele sunt date de tab.5; consultând acest tabel se va nota că: 1. în ansamblu (total) media se împarte puțin de 0, în afară de câteva tendințe (3 i = 0,418; 5 O-D = - 0,263; 5 N-P = + 0,264) şi 2. tipul ecart oscilează în jurul a 0,33. În aceste condiții, pentru a ne apropia de spiritul lui Rosenzweig, am decis să adoptăm limite de semnificație a tendințelor valorilor $\pm$ 1 ecart – tip prin raport cu media.

Valorile corespondente sunt date în tab.5. Se vor considera deci ca semnificative tendințele calculate plecând de la cel puțin 4 situații şi a căror valoare se află situată în afara limitelor indicate.

Teoretic, semnificația unei tendințe corespunde unei probabilități de 32% ca să apară. De fapt, probabilitatea reală este în general foarte mică, căci trebuie să se țină cont de prima condiție: prezența a cel puțin 4 răspunsuri. Ori această condiție este completată printr-o proporție foarte variabilă a cazului, urmărind tendința considerată. Dacă pentru tendința 5 E-D ea a fost completată de totalitatea grupului nostru (240 de subiecți), tendința 1 I' care n-a putut fi calculată decât pe 5 subiecți.

Combinând probabilitatea ca tendința să fie calculată cu cea găsindu-se în afara unei limite I ecart – tip, se obțin valori cuprinse între 0,7% (probabilitatea la început de 32) urmând să se considere semnificația tendinței 1 I' sau 5 E-D.

?????A doua consecință a diferenței între numărul subiecților plecând de la acela cărora li s-au calculat diferitele tendințe, este că mediile şi ecart-tipurile sunt?????

	O-D	E-D	N-P	Total	%
E	2	9	1	12	50
I	1	3,5	1	5,5	23

M	2	2,5	2	6,5	27
Total	5	15	4	24	100
%	21	62	17	100	

	O-D	E-D	N-P	Total
E	50	53	46	52
I	48	56	43	47
M	57	44	54	50
Total	52	52	46	

Tendance:	Limite supérieure		Limite inférieure	
	Rosenzweig	Personelle	Rosenzweig	Personelle
5 O-D. . .	+0,33	+0,11	-0,50	-0,63
5 E-D . . .	+0,50	+0,14	-0,33	-0,17
N-P . . .	+0,50	+0,59	-0,33	-0,07

Corrélations entre la première et de la deuxième corrections

	O-D	E-D	N-P	
E	.88+	.96+	.95	.99
I	.88+	.90+	.90+	.96
M	.84+	.99	.88+	.92
	.92	.96	.98	

G.C.R. rennes = .98

Les corrélations ont été calculées sur les chiffres brute pour les 9 cases du profil, sur les pourcentages pour les sommes par types et par directions. Les coefficients sont des coefficients de corrélation ennéschorique sauf pour les coefficients marqués d'un astérisque qui sont des coefficients de corrélation de Bravais-Person.

Corrélations entre la première et de la deuxième passations

	O-D	E-D	N-P	
E	.55+	.42	.33	.60

I	.39+	.36	.53+	.34
M	.27+	.57	.54+	.68
	.46	.68	.57	

G.C.R. rennes = .58

Les corrélations ont été calculées sur les chiffres brute pour les 9 cases du profil, sur les pourcentages pour les sommes par types et par directions. Les coefficients sont des coefficients de corrélation ennéschorique sauf pour les coefficients marqués d'un astérisque qui sont des coefficients de corrélation de Bravais-Person.

TABEL I

Critères statistiques pour l'etablissement du G.C.R.

Situation	Cate-gorie	Fre-quence	G.C.R.	Situation	Cate-gorie	Fre-quence	G.C.R.
1	M	53	+	13	E	46	+
2	I	53	+	14	E	38	
					M	35	
3	E'	37		15	M	38	
		31					
4	M	40	+	16	E	47	+
	m	28	+		I	38	+
5	i	53	+	17	E	41	+
6	I	23		18	m	25	
	E'	18			E'	23	
					M	22	
7	E	80	+	19	I	72	+
8	E	33		20	M	34	
	M	32			I	26	
	M'	21			E	24	
9	E	44	+	21	I'	52	+
10	E	47	+	22	M'	45	+
11	E	61	+	23	E	59	+
12	m	22		24	M	46	
	i	19					
	E	18					

TABEL 2

Moyenne et écarts-types

(calcules à partir des % des differentes catégories)

		E	I	M	O-D	E-D	N-P	G.C.R.
Hommes	N=142	54,17	26,27	28,17	18,88	60,23	20,9	58,9
	Moyenne	13,76	8,04	9,02	7,76	10,88	9,87	11,74
	écart-type							
Femmes	N=102	49,86	24,47	25,92	19,73	58,56	21,56	58,28
	Moyenne	15,67	9,31	10,14	8,58	10,51	10,07	14,10
	écart-type							
Hommes+	N=244	47,10	25,24	26,94	19,11	59,42	20,88	58,64
Femmes	Moyenne	14,21	8,89	9,71	7,90	10,77	9,74	12,79
	écart-type							

TABEL 3

(Pourcentages)

Categories	Moyennes	Écart-type
E	6,29	4,12
I	6,16	4,23
E+I	12,45	5,28

TABEL 4

Moyenne et Écart-type des Neuf Facteurs
(Chiffres bruts)

Categorie	Moyenne	Écart-type
E’	1,98	1,39
E	7,57	3,13
e	1,45	1,12
I’	1,22	0,93
I	2,79	1,28
i	1,95	1,37
M’	1,39	0,99
M	3,48	1,73
m	1,52	1,15
E	1,47	0,98
I	1,44	1,01

TABEL 5

Moyenne et Écart-type des Tendances

	Tendence	Moyenne	Écart-type	Limites + I	Limites – I	Nombre de sujets	Probabilité %
1	E’	+0,066	0,415	+ 0,481	–0, 349	48	6,4
	I’	–0,250	0,196	– 0,054	–0, 446	5	0,7
	M’	–0,170	0,418	+ 0,248	–0, 588	10	1,3
2	E	+0,074	0,292	+ 0,366	–0, 218	229	30,5
	I	–0,124	0,336	+ 0,212	–0, 460	103	13,6
	M	0,000	0,338	+ 0,338	–0, 338	134	17,7
3	E	+0,155	0,439	+ 0,594	–0, 284	30	4,0
	i	+0,418	0,395	+ 0,813	+0, 023	64	8,8
	m	–0,147	0,470	– 0,323	–0, 617	37	3,9
4	E	+0,113	0,219	+ 0,332	–0, 106	239	31,8
	I	–0,029	0,253	+ 0,224	–0, 282	226	30,0
	M	–0,112	0,303	+ 0,191	–0, 415	226	30,0
5	O-D	–0,263	0,372	+ 0,109	–0, 635	194	25,9
	E-D	–0,015	0,152	+ 0,137	–0, 167	240	32,0
	N-P	+0,264	0,330	+ 0,594	–0, 666	215	28,7
		2,44	1,59	+ 4,03	+0, 85	240	32,0

TABEL 6

Notes standard T

Note	Hommes							Femmes							Hommes + Femmes						
T	E	I	M	OD	ED	NP	GCR	E	I	M	OD	ED	NP	GCR	E	I	M	OD	ED	NP	GCR
70	73	42	46	34	82	41	82	79	43	46	37	80	42	86	76	43	46	35	81	40	84
65	66	38	42	31	77	36	77	72	38	41	33	77	37	79	69	39	41	31	76	35	78
60	59	34	37	27	71	31	71	65	34	36	28	69	32	72	62	34	37	27	70	31	71
55	52	30	33	23	66	26	65	57	20	31	24	64	27	68	55	30	32	23	65	26	65
50	40	26	28	19	60	21	59	50	24	26	20	59	22	58	47	25	27	19	59	21	52
45	38	22	24	15	55	16	53	43	20	21	15	53	17	51	40	21	22	15	54	16	59
40	31	18	19	11	49	11	47	25	15	16	16	48	12	47	35	16	17	17	49	16	46
35	25	14	15	7	44	6	41	28	11	11	6	43	6	37	26	12	12	7	43	6	39
30	18	10	10	3	38	1	35	21	6	6	2	38	1	30	19	7	8	3	38	1	33

Notes T en function des notes brutes

Les notes brutes concernant differentes categories sont donnés en pourcentages

Notes brutes	NOTES T								
	E’	E	e	I’	I	i	M’	M	m
23,5		100,9							
23		99,3							
22,5		97,722							
22		96,1							
21,5		94,5							
21		92,9							
20,5		91,3							
20		89,7							
19,5		88,1							
19		86,5							
18,5		84,9							
18		83,3							
17,5		81,7							
17		80,1							
16,5		78,5							
16		76,9							
15,5		75,3							
15		73,7							
14,5		72,1							
14		70,5							
13,5		68,0							
13		67,3							
12,5		65,8						102,1	
12		64,2						99,2	
11,5		62,6						94,4	
11		61,0						93,5	
10,5		59,4						90,6	
10		57,8			102,4			87,7	
9,5		56,2			98,5	101,5		84,8	
9	100,5	54,6			94,6	97,8		81,9	
8,5	96,9	53,0			90,7	94,2		79,0	
8	93,3	51,4			86,8	90,5		76,1	
7,5	89,7	49,8	104,40		82,8	86,9		73,2	102,6
7	86,1	48,2	99,5		79,0	83,2	102,5	70,3	97,6
6,5	82,5	46,6	95,1		75,1	79,6	97,5	67,5	93,3
6	78,9	45,0	90,6	101,7	71,2	75,9	92,4	64,6	89,0
5,5	75,3	43,4	86,2	96,3	67,3	72,3	87,4	61,7	84,6
5	71,7	41,8	81,7	90,9	63,4	68,6	82,3	58,8	80,3
4,5	68,1	40,2	77,2	85,5	59,5	65,0	77,3	55,9	75,9
4	64,5	38,6	72,8	80,2	55,5	61,3	72,2	53,0	71,6
3,5	60,9	37,0	68,3	74,8	51,6	57,7	67,2	50,1	67,2
3	57,3	35,4	63,8	69,4	47,7	54,0	62,1	47,2	62,9
2,5	53,7	33,8	59,4	64,0	43,8	50,4	57,1	33,3	58,5
2	50,1	32,2	54,9	58,7	39,9	46,7	52,0	41,4	54,2
1,5	46,5	30,6	50,4	53,9	36,0	43,1	47,0	38,6	49,8
1	42,9	29,0	46,0	47,9	32,1	39,4	41,9	35,7	45,5
0,5	39,4	27,4	41,5	42,5	28,2	35,8	36,9	32,8	41,1
0	35,8	25,8	37,1	37,2				29,9	36,8

TABEL 8

Notes T des Patterne Additionneles en fonction des notes en pourcentages

Notes en %	E	I	E + I
39			100,3
38			98,4
37			96,5
36			94,6
35			92,7
34			90,8
33			88,9
32			87,0
31			85,1
30			83,2
29			81,3
28			79,4
27	100,3	101,6	77,6
26	97,8	99,3	75,7
25	95,4	96,9	73,8
24	93,0	94,5	71,9
23	90,6	92,2	70,0
21	88,1	89,8	68,1
22	85,7	87,4	66,2
20	83,3	82,7	64,3
19	80,8	80,3	62,4
18	78,4	78,0	60,5
17	76,0	75,6	58,6
16	73,6	73,3	56,7
15	71,1	70,9	54,8
14	68,7	68,5	52,9
13	66,3	66,2	51,0
12	63,9	63,8	49,1
11	59,0	61,4	47,3
10	56,6	59,1	45,4
9	54,2	56,7	43,5
8	51,7	54,4	41,6
7	49,3	52,0	39,7
6	46,9	49,6	37,8
5	44,4	47,3	35,9
4	42,0	44,9	34,0
3	39,6	42,5	32,1
2	37,2	40,2	30,2
1	34,7	35,4	26,4
0			

TABEL 9 (suite)

Table des valeurs du raport $\frac{a-b}{a+b}$ en fonction des valeurs de a et b

b \ a	6,5	7	7,5	8	8,5	9	9,5	10	10,5	11	11,5	12
0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
0,5	.86	.87	.88	.88	.89	.89	.90	.90	.91	.91	.92	.92
1	.73	.75	.77	.78	.79	.80	.81	.82	.83	.83	.85	.85
1,5	.62	.65	.67	.68	.70	.71	.73	.74	.75	.76	.77	.78
2	.53	.56	.58	.60	.62	.64	.65	.67	.68	.69	.70	.71
2,5	.44	.47	.50	.52	.54	.56	.58	.60	.61	.63	.64	.65
3	.37	.40	.43	.45	.48	.50	.52	.54	.56	.57	.59	.60
3,5	.30	.33	.36	.39	.42	.44	.46	.48	.50	.52	.53	.55
4	.24	.27	.30	.33	.36	.38	.41	.43	.45	.47	.48	.50
4,5	.18	.22	.25	.28	.31	.33	.36	.38	.40	.42	.44	.45
5	.13	.17	.20	.23	.26	.29	.31	.33	.35	.37	.39	.41
5,5	.08	.12	.15	.18	.21	.24	.27	.27	.31	.33	.35	.37
6	.04	.08	.11	.14	.17	.20	.23	.25	.27	.29	.31	.33
6,5	.0	.04	.07	.10	.13	.16	.19	.21	.24	.26	.28	.30
7	–.04	.0	.04	.07	.10	.12	.15	.18	.20	.22	.24	.26
7,5	–.07	–.04	0	.03	.06	.09	.12	.14	.17	.19	.21	.23
8	–.10	–.07	–.03	0	.03	.06	.09	.11	.13	.16	.18	.20
8,5	–.13	–.10	–.06	–.03	0	.03	.06	.08	.10	.13	.15	.17
9	–.16	–.12	–.09	–.06	–.03	0	.03	.05	.08	.10	.12	.14
9,5	–.19	–.15	–.12	–.09	–.06	–.03	0	.03	.05	.07	.10	.12
10	–.21	–.18	–.14	–.12	–.08	–.05	–.03	0	.02	.05	.07	.09
10,5	–.24	–.20	–.17	–.13	–.10	–.08	–.05	–.02	0	.02	.05	.07
11	–.26	–.22	–.19	–.16	–.13	–.10	–.07	–.05	–.02	0	.02	.04
11,5	–.28	–.24	–.21	–.18	–.15	–.12	–.10	–.07	–.05	–.02	0	.02
12	–.30	–.26	–.23	–.20	–.17	–.14	–.12	–.09	–.07	–.04	–.02	0

TABEL 9

Table des valeurs du raport $\frac{a - b}{80}$ en fonction des valeurs de a et b

b \ a	0	0.5	1	1.5	2	2.5	3	3.5	4	4.5	5	5.5	6
0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
0,5	–1	0	.33	.50	.60	.67	.71	.75	.78	.80	.82	.83	.85
1	–1	–.33	0	.20	.33	.43	.50	.55	.60	.65	.67	.69	.71
1,5	–1	–.50	–.20	0	.14	.25	.33	.40	.45	.50	.54	.57	.60
2	–1	–.60	–.30	–.14	0	.11	.20	.27	.33	.38	.48	.47	.50
2,5	–1	–.67	–.43	–.25	–.11	0	.09	.17	.23	.28	.33	.37	.41
3	–1	–.71	–.50	–.33	–.20	–.09	0	.08	.14	.20	.25	.29	.33
3,5	–1	–.75	–.55	–.40	–.27	–.17	–.08	0	.07	.12	.18	.22	.26
4	–1	–.78	–.60	–.45	–.33	–.23	–.14	–.07	0	.06	.11	.16	.20
4,5	–1	–.80	–.64	–.50	–.38	–.28	–.20	–.12	–.10	0	.05	.10	.14
5	–1	–.82	–.67	–.54	–.43	–.33	–.25	–.18	–.11	–.05	0	.05	.09
5,5	–1	–.83	–.69	–.57	–.47	–.37	–.29	–.22	–.16	–.10	–.05	0	.04
6	–1	–.85	–.71	–.60	–.50	–.41	–.33	–.26	–.20	–.14	–.09	–.04	0
6,5	–1	–.86	–.73	–.62	–.53	–.44	–.37	–.30	–.24	–.18	–.13	–.08	–.04
7	–1	–.87	–.75	–.65	–.56	–.47	–.40	–.33	–.27	–.22	–.17	–.12	–.08
7,5	–1	–.88	–.77	–.67	–.58	–.50	–.43	–.36	–.30	–.25	–.20	–.15	–.11
8	–1	–.88	–.78	–.68	–.60	–.52	–.45	–.39	–.33	–.28	–.23	–.18	–.14
8,5	–1	–.89	–.79	–.70	–.62	–.54	–.48	–.42	–.36	–.31	–.26	–.21	–.17
9	–1	–.89	–.80	–.71	–.64	–.56	–.50	–.44	–.38	–.33	–.29	–.24	–.20
9,5	–1	–.90	–.81	–.73	–.65	–.58	–.52	–.46	–.41	–.36	–.31	–.27	–.23
10	–1	–.90	–.82	–.74	–.67	–.60	–.54	–.48	–.43	–.38	–.33	–.29	–.25
10,5	–1	–.91	–.83	–.75	–.68	–.61	–.56	–.50	–.45	–.40	–.35	–.31	–.27
11	–1	–.91	–.83	–.76	–.69	–.63	–.57	–.52	–.47	–.42	–.37	–.33	–.29
11,5	–1	–.92	–.84	–.77	–.70	–.64	–.59	–.53	–.48	–.44	–.39	–.35	–.31
12	–1	–.92	–.85	–.78	–.71	–.65	–.60	–.55	–.50	–.45	–.41	–.37	–.33

La valeur du rapport se trouve à l'intersection de la colonne correspondent à la valeur du a et de la ligne correspondent à la valeur de b.

L'inclusion de cette table dans le Manuel, a été par Monsieur Gh. Kramer de Toulon.

TABEL 10

Notes T des Tendence en fonction des Notes Brutes

Notes	Tendence 1			Tendance 2			Tendance 3			Tendence 4			Tendance 5		
	E’	I’	M’	E	I	M	E	i	M	E	I	M	OD	ED	NP
1,0	72,50	113,87	77,98	81,74	83,41	79,59	69,25	64,72	74,40	90,55	90,70	86,72	83,97	116,86	72,27
0,9	70,09	108,76	75,59	78,32	80,44	76,63	66,97	62,19	72,28	85,98	86,75	83,42	81,28	110,28	69,24
0,8	67,68	103,65	73,19	74,89	77,47	73,67	64,70	59,66	70,15	81,41	82,79	80,12	78,59	103,69	66,22
0,7	65,27	98,54	70,80	71,46	74,49	70,71	62,42	57,13	68,02	76,84	78,83	76,82	75,90	97,10	63,19
0,6	62,86	93,43	68,41	68,03	71,52	67,75	60,14	54,59	65,89	72,26	74,88	73,51	73,21	90,51	60,17
0,5	60,46	88,32	66,02	64,60	68,55	64,79	57,86	52,06	63,77	67,69	70,93	70,21	70,52	83,92	57,14
0,4	58,05	83,21	63,63	61,18	66,58	61,83	55,58	49,53	61,64	63,12	66,97	66,91	67,84	77,34	54,11
0,3	55,64	78,10	61,24	57,75	62,61	58,88	53,30	47,00	59,51	58,55	63,01	63,61	65,15	70,75	51,09
0,2	53,23	72,99	58,85	54,32	59,64	55,92	51,03	44,47	57,38	53,97	59,06	60,31	62,46	64,16	48,06
0,1	50,82	67,88	56,46	50,89	56,66	52,96	48,75	41,94	55,26	49,40	55,10	57,01	59,77	57,58	45,04
0,0	48,41	62,77	54,07	47,46	53,69	50,00	46,47	39,41	53,13	44,83	51,14	53,71	57,08	50,99	42,01
–0,1	46,00	57,66	51,67	44,03	50,72	47,04	41,19	36,87	51,00	40,26	47,19	50,41	54,40	44,40	38,99
–0,2	43,59	52,55	40,28	40,61	47,75	44,08	41,91	34,34	48,87	35,68	43,23	47,11	51,71	37,81	35,96
–0,3	41,16	47,45	46,89	37,18	44,78	41,12	39,63	31,81	46,74	31,11	39,28	43,81	49,02	31,22	32,93
–0,4	38,77	42,34	44,50	33,75	41,80	38,17	37,35	29,28	44,61	26,54	35,32	40,51	46,33	24,64	29,91
–0,5	36,36	37,23	42,11	30,32	38,83	35,21	35,08	26,75	42,49	21,97	31,37	37,21	43,64	18,05	26,88
–0,6	33,96	32,12	39,72	26,89	35,86	32,25	32,80	24,22	40,36	17,39	27,41	33,91	40,95	11,46	26,86
–0,7	31,55	27,01	37,33	23,47	32,89	29,29	30,52	21,68	38,23	12,82	23,46	30,61	38,27	4,89	20,83
–0,8	29,14	21,90	34,94	20,04	29,92	26,33	28,24	19,15	36,11	8,25	19,51	27,31	35,58	–1,71	17,81
–0,9	26,73	16,79	32,55	16,61	26,95	23,37	25,96	16,62	33,98	3,67	15,55	24,01	32,89	–8,37	14,78
–1,0	24,32	11,68	30,16	13,18	23,97	20,41	23,68	14,08	31,85	–0,90	11,59	20,71	30,20	–14,96	11,75

PUNCTE DE REPER PENTRU INTERPRETARE

E' – Iritabilitate în sensul biologic al cuvântului.
E – Agresivitate defensivă.
E – Agresivitate ofensivă.
e – Autoritate, pretenții cu dependență față de alții.
I' – Timiditate, oportunism, intimidare.
I – Luarea răspunderii, agresivitate contra propriei persoane. Recunoaşterea vinovăției.
I – Grad scăzut de recunoaştere a culpabilității. Respingerea greşelii.
i – Inițiativă, interpretarea greşelii, indecizie, simțul culpabilității. Sentiment de inferioritate.
M' – Indiferență reală sau simulată.
M – Comportament de împăcare, control, baraj.
m – Răbdare, pacientă, fatalism.
O-D+ Hipersensibilitate, supărăcios.
O-D– Lipsa simțului realității, nu-şi dă seama de pericole.
E-D+ Atitudine de apărare, atitudine reactivă.
E-D– Lipsa apărării, subiectul nu reacționează la frustrare ?????????
N-P+ Activitatea concretă pentru rezolvarea situației.
N-P+ Trebuința eficacității în vederea rezolvării situațiilor.
N-P– Interes scăzut, superficialitate, lipsa de eficacitate în activitatea subiectului.
E+ total: agresivitate, hiperagresivitate.
E– total: inhibiție, agresivitate redusă.
I+ total: sentiment de culpabilitate, complex de inferioritate, anxietate.
I– total: imaturitate, autoîncredere exagerată, sentiment de inferioritate hipercompensată.
M+ total: autocontrol ridicat, optimism, indiferență, frică.
M– total: lipsa controlului emoțional.
GCR+ Conformism față de grup, sugestibilitate.
GCR– Stare patologică, autism, adaptabilitate socială scăzută, falsă originalitate.
ED+ E+ Dinamică ridicată, hiperactivitate, opoziție.
ED+ I+ Insecuritate, sentiment de inferioritate, iritabilitate, autoagresiune, depresiune. . .

Semnele + şi – arată abaterea de la medie şi sensul acesteia.